

SM/R-224

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

BISBAT DE MENORCA

MARÇ-ABRIL 1995 Núm. 2

Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca

Març-Abril 1995

Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Núm. 2

Dipòsit Legal: MH-283/1992

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL..... 67

PRELAT

- Pregó de Setmana Santa (5-IV-1995)
- Homilia de la Missa Crismal (12-IV-1995)
- Comunicació sobre el Dia del Seminari (19-III-1995)
- Comunicació sobre la classe de religió (23-IV-1995)
- Comunicació sobre el Dia dels Mitjans de Comunicació Social (30-IV-1995)
- Carta als preveres sobre la Missa Crismal (3-IV-1995)
- Carta consulta sobre l'Assemblea Diocesana (3-IV-1995)
- Carta invitant a la Convivència del Toro (20-IV-1995)

VICARIA GENERAL

- Formació permanent

SECRETARIA GENERAL

- In pace Christi:
Sor Joana Andreu Allés

PROVINCIA ECLESIASTICA

- Decreto sobre la actualització del estipendio de la Misa

ORGANISMES DIOCESANS

- Consell Presbiteral
 - Acta de la sessió (23-XI-1994)
 - Acta de la sessió (8-III-1995)
 - Comunicat del Consell del Presbiteri sobre la beatificació de Joan Huguet i Cardona
- Consell Pastoral Diocesà
 - Acta de la sessió (17-XII-1994)
 - Convocatòria del Ple (25-III-1995)
 - Crònica de la reunió (25-III-1995)
- Consell Diocesà d'Economia
 - Convocatòria (28-III-1995)
- Delegació d'Ensenyança
 - Relació d'Alumnes inscrits a la classe de religió i ètica
 - Percentatges d'alumnes inscrits a la classe de religió i ètica
- Delegació de Vocacions
 - Vetlla de Santa Maria
- Delegació de Catequesi
 - Carta als catequistes
 - Comunicació

- Delegació de Joventut
 - Carta
- Arxiprestat de Maó
 - Document final de l'Assemblea Arxiprestal

SECCIÓ INFORMATIVA..... 106

- Activitats del Sr. Bisbe
- Crònica Diocesana
 - Assemblea de l'Arxiprestat de Maó
 - Assemblea de l'Arxiprestat de Ciutadella
 - Trobada Diocesana de Joves
 - Exercicis espirituals per a joves
 - Festa de les Maries dels Sagraris
 - Jornada Vocacional
 - Trobada d'adolescents

SECCIÓ DOCUMENTAL..... 115

- Carta del Santo Padre a los sacerdotes con ocasión del Jueves Santo de 1995
- Mensaje del Papa en la XXIX Jornada mundial de las Comunicaciones Sociales
- Mensaje del Papa en la XXXII Jornada mundial de Oración por las Vocaciones
- Pasqua: Festa i cant de goig, per D. Guillem Pons i Pons.

1. Què és la pietat popular?

El Pape Pau VI, en donar que es parla d'una cultura que encara no s'ha desenvolupada, ens indica el camí de treball per a la pietat popular.

La pietat és el sentit profund que el poble té de Déu i els seus sacraments religiosos. La seva manera de veure i experimentar se subministra amb els intermediaris de Déu (la Verge Maria i els Sants) i manifesta les feines i esdeveniments de la vida relacionats amb la religió.

És pietat popular perquè és la pietat del poble sencera, que forma una tradició que impregna l'existència dels individus i la història dels pobles, pietat popular perquè s'expressa a través de cases religioses, llocs, llocs, costums, melodies, imatges... i pietat natural, espontània, que surt de dintre del sentit profund de Déu, en contraposició al que és artificial, artificialment plantada, fruit de la riquesa religiosa dels avantpassats, herència que cal recollir, conservar i millorar.

ÍNDICE

- Delegación de Jóvenes
- Fests

- Assemblies de Masó

- Govern de l'Institut de l'Assemblea Arqueològica

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

SECCIÓ INFORMATIVA

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

SECCIÓ DOCUMENTAL

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

SECCIÓ OFICIAL

PRELAT

PREGÓ DE SETMANA SANTA (5-IV-95)

LA PIETAT POPULAR EN SETMANA SANTA

La Setmana Santa és el temps litúrgic on es donen més actes de pietat popular. El poble ha rodejat els misteris de la mort i resurrecció del Senyor d'un conjunt de manifestacions religioses, que ajuden a explicitar els sentiments i emocions que provoquen dits misteris. Vull parlar-vos d'aquestes manifestacions de la pietat popular. Ho faré d'una forma general i tenint en compte un document molt important al respecte, l'Exhortació Apostòlica del papa Pau VI «Evangeli Nuntiandi», publicada el 8 de desembre de 1975, X Aniversari de la Cloenda del Concili Vaticà II, i que recull les recomanacions dels pares sinodals de la III Assemblea Sinodal, celebrada a Roma durant la tardor -del 27 de setembre al 26 d'octubre- de 1974.

Aquest document parla de l'evangelització del món contemporani. I en el capítol IV, en parlar dels mitjans per evangelitzar, dedica el número 48 a la «pietat popular». Potser sigui la primera vegada en els temps moderns que un solemne i oficial document pontifici tracta el tema de la pietat popular. I ho fa enquadrant-la en el seu just lloc: en el marc de l'evangelització. El col·loca entre els mitjans adequats que l'Església té per a difondre el missatge evangèlic.

L'imperatiu de Jesús a la seva Església és clar: «Anuncieu l'Evangelí a tothom». El problema sempre actual i urgent és el «com evangelitzar». I el document senyala vuit mitjans: -el testimoni de vida; -la predicació viva; -la litúrgia de la Paraula; -la catequesi; -els Mitjans de Comunicació Social; -el contacte personal; -la funció dels sacraments; -la pietat popular. Aquest mitjà, col·locat en l'últim lloc, és el que rep un tractament més extens.

1.- Què és la pietat popular?

El Papa Pau VI, tot dient que es tracta d'una realitat, que en els nostres dies sol ser designada amb el terme de «religiositat popular», prefereix anomenar-la **pietat popular**.

La pietat és el sentit profund que el poble té de Déu; els seus sentiments religiosos; la seva manera de resar, de comunicar-se amb els intermediaris de Déu (la Verge Maria i els Sants); la manera de celebrar les festes i esdeveniments de la vida relacionats amb la religió.

És pietat **popular** perquè és la pietat del poble senzill, que forma una tradició que impregna l'existència dels individus i la història dels pobles; pietat **popular** perquè s'expressa a través de coses senzilles: flors, ciris, estampes, medalles, imatges...; pietat **natural**, espontània, que surt de dintre, del sentit profund de Déu, en contraposició al que és artificiós, prefabricat; pietat **heretada**, fruit de la riquesa religiosa dels avantpassats; herència que cal recollir, conservar i millorar...

La pietat popular és l'expressió de la religió del poble; és la manera que el poble té d'entendre la religió. Amb limitacions, sobretot teològiques. Amb imperfeccions. Perquè el poble té moltes limitacions en la seva formació, en la seva preparació. Però té senzillesa, naturalitat, espontaneïtat, sentiments, expressió. Té maneres pròpies, el seu estil propi.

2.- Com s'expressa la pietat popular?

S'expressa amb les festes patronals, les novenes, les processons...

3.- Anàlisi i contingut de les paraules del Papa.-

Analitzaré senzillament el contingut d'aquest número 48 de l'Exhortació Apostòlica del Papa Pau VI, dedicat a la pietat popular, en el marc de l'evangelització.

Conté cinc paràgrafs... Analitzem cadascun en particular:

3.1. «**No pot deixar-nos insensibles**». El Papa introdueix el tema amb força: ens interessa, ens toca d'apropr, ens afecta vivament. No pot deixar-nos insensibles. Perquè,

a) és important eclesialment ja que es tracta d'un mitjà extraordinari per evangelitzar, per a portar el missatge de salvació a moltes persones. Seria greu no aprofitar aquestes oportunitats tan magnífiques que ens ofereixen les manifestacions de la religiositat popular. Hem vist despreciar moltes d'aquestes ocasions. Hem vist malograr moments importants per algunes persones. No pot deixar-nos insensibles el que afecta a tants, el que interessa a tants.

b) es tracta «d'una realitat a la vegada tan rica i tan amenaçada». Advertència sèria del Papa. Es tracta d'una riquesa no sols del poble sinó de l'Església. I es troba amenaçada pel secularisme -organitzar la vida al marge de Déu i de la religió-; per la confusió creada amb tants canvis, que no han anat acompanyats d'una necessària catequesi; en molts canvis inoportuns hem perdut «bous i esvelles»; per la marginació en el si eclesial; ha predominat una pastoral de militants selectes, deixant de banda el poble; per la manipulació que ha cercat paganitzar-la, buidant-la de contingut religiós; es cerca de convertir el Nadal en la festa del solstici d'hivern i la Setmana Santa en les festes de la primavera...

1ª convicció.- El que feu, si ho feu com Déu mana, és important en si mateix; és una riquesa eclesial.

3.2. **Fenomen universal, antic i nou.** En el segon paràgraf se li reconeix carta de ciutadania. És una realitat que es dona tan en les cristiandats seculars com en les recentment establertes. Açò indica que es tracta de quelcom íntimament humà, vinculat a l'home mateix. I essencialment religiós. Diu el Papa: «Tant en les regions on l'Església està establerta des de fa segles, com en aquelles on s'està implantant, es descobreixen en el poble expressions particulars de recerca de Déu i de fe». «Recerca de Déu i de la fe»: a això es redueix tot. Termes essencialment religiosos. D'una o altra forma, el que el poble cerca, a través de tantes mediacions i expressions, a través de tants ritus i símbols, és Déu. És l'expressió imperfecta, si es vol, però pròpia, de la fe, de la seva fe de poble senzill. Tracta d'apropar-se a Déu i comunicar-se amb Ell de l'única forma que sap fer-ho, com ho ha rebut dels

seus avantpassats. Es l'única finestra que li queda, perquè el món d'avui gairebé no permet de comunicar-se amb Déu entre tant soroll i cement.

I segueix el Papa: «Considerades durant un llarg temps com a menys pures, i de vegades menyspreables, aquestes expressions constitueixen avui l'objecte d'un nou descobriment gairebé generalitzat». «Objecte d'un nou descobriment». ¿Perquè diu això el Papa? Durant la primera etapa del postconcili ha existit actitud d'**abandonisme**: la pietat popular era considerada com una mostra de degradació del cristianisme, deguda a la ignorància de les masses. Açò ha portat a una pastoral de selecció. Comporta una visió del cristianisme gairebé com a cosa de selectes, quan de fet les xarxes tirades a la mar recullen tota classe de peixos...

2ª Convicció.- La pietat popular acompanya sempre l'home. Podrà disminuir més a menys però sempre estarà present on estarà present la persona humana, essencialment religiosa. Per tant, cal revitalitzar la pietat popular, no com una moda sinó com un valor eclesial i popular perenne. Revitalitzar-la tenint en compte les seves limitacions.

1.3. **Les limitacions de la pietat popular.**- Certament no es tracta de canonitzar la pietat popular com la cosa millor. Té els seus perills i les seves limitacions com en tot el que intervé l'home. Diu el Papa: «La religiositat popular, cal confesar-ho, té certament les seves limitacions». I en senyala tres:

a) Perill de les supersticions.- Però no oblidem que no sols la religió del poble pot deformar-se. Tota religiositat necessita de quan en quan un toc d'avís. Al llarg dels segles hi ha hagut necessitat de fer moltes reformes litúrgiques. Cal molta prudència i concretar en cada cas per no confondre el blat amb la cizanya, el que és de Déu del que és de l'enemic. El que no pot fer-se es qualificar totes les manifestacions de la religiositat popular de superstició.

b) Perill de quedar-se només en manifestació cultural, sense arribar a una vertadera adhesió en la fe. Aquest és un perill més freqüent: el quedar-se en la manifestació religiosa externa sense que influeixi en la vida; és a dir, una desconexió entre culte i vida. Però crec honradament que aquest és un problema de tots els creients: viure d'acord amb la fe; creure el que celebrem i viure el que creiem i celebrem.

c) Perill de portar a la formació de sectes i posar en perill la veritable comunitat eclesial. Són possibles les actituds de fanatisme i intolerància però no de sectarisme; això és més propi de grups molt reduïts. I entre vosaltres hi ha, gràcies a Déu, una voluntat ferma de viure integrats en l'Església catòlica.

3ª Convicció.- Com tot el que és humà, la pietat popular pot tenir desviacions i limitacions, que certament s'han de tenir en compte quan es vol revitalitzar la pietat popular.

1.4. **Valors que conté quan està ben orientada.**- L'Exhortació Apostòlica, en el paràgraf més extens dels cinc que dedica al tema, senyala quatre capítols de valors que es troben en la pietat popular, indicant en cadascun d'ells diversos elements d'autenticitat cristiana. Precedeix una observació que crec que és important:

aquests rics valors tan estimables es troben quan la religiositat popular està ben orientada, «sobretot mitjançant una pedagogia d'evangelització». «Quan està ben orientada! Aquí rau la clau del problema. Quants cops no s'ha enfocat malament aquest camp de la pastoral! «Una pedagogia d'evangelització». De vegades hem caigut en perillosos idealismes a l'hora de les renovacions pastorals. I hem oblidat quelcom tan elemental com que «aquest és el poble que tenim», «aquestes són les possibilitats que hi ha», «aquesta és la realitat amb què hem de comptar...».

Veiem, en concret, quins són els molts valors que el papa Pau VI senyala:

a) **Reflexa una set de Déu que només els pobres i senzills poden conèixer.**- Amb això es senyala els qui formen aquest «poble», subjecte de la religiositat: els pobres i els senzills. Ells són els qui principalment tenen set de Déu. Els rics, en sentit evangèlic, els qui estan plens de si mateixos, els que s'apoyen en les riqueses de la terra, del poder, de la tècnica, del progrés, de la seva saviesa, de l'abundància i del consumisme, no senten necessitat de Déu ni de la religió. Però els pobres, malgrat la tècnica, segueixen necessitant Déu. I acudeixen a Ell perquè no troben suport en els homes ni en els seus limitats recursos. Amb la pietat popular els pobres expressen la seva set de Déu.

b) **Fa capaç de generositat i sacrifici fins a l'heroïsmes, quan es tracta de manifestar la fe.**- És una de les característiques més clares de les autèntiques expressions de la pietat popular: la generositat i el sacrifici. I en això hem de reconèixer, un cop més, que són els pobres i els humils els qui més sobresurten. Perquè el pobre està acostumat a sofrir privacions i la major part de la seva vida és sacrifici. Quan es tracta de fer «promeses» costoses, els protagonistes són sempre els pobres. Els rics no es veuen obligats a fer-les.

Quan una persona senzilla ha d'oferir o agrair alguna cosa a Déu a través dels intermediaris que sigui -Verge Maria o Sants- serà alguna cosa que li costi, que li suposi sacrifici. Es senten deutors de Déu i de la Verge Maria i són generosos a l'hora d'agrair.

c) **Comporta un sentit fons dels atributs profunds de Déu: la paternitat, la providència, la presència amorosa i constant.**-

El sentit de la paternitat de Déu és una de les conviccions religioses més arrelades en el poble senzill. Invariablement, quan es pregunta als adults, que van a rebre algun sagrament, qui és Déu, responen: És el nostre Pare.

El sentit de la providència divina està igualment present en la vida del poble, sobretot camperol. Lluny del sentit fatalista o conformista que alguns li atribueixen, té una consciència de les seves limitacions, de la seva dependència i del poder suprem de Déu.

La presència de Déu amorosa i constant la percep el poble no d'una forma abstracta i conceptual sinó a través dels petits esdeveniments o a través dels seus sants, de la Verge...

En qualsevol cas es tracta de comportaments religiosos, encara que de vegades expressats d'una forma menys pura.

d) **Engendra actituds interiors que rarament poden observar-se en el mateix grau en aquells que no posseeixen aquesta religiositat.-**

És, sens dubte, una gran lloança de la religiositat popular. I un reconeixement de la seva singularitat. Es parla d'«actituds interiors». D'ací que no es pugui judicar per les aparences, per la simple manifestació externa. Les actituds interiors demanen una observació atenta i, potser, moltes vegades, només Déu les coneix. El document senyala cinc actituds, perfectament vinculades al misteri de la redempció:

- Pacència.- La virtut que més necessita el qui sofreix, el pobre. Que no és negació, que suposa fe i esperança. Que està construïda sobre el sentit religiós de la providència divina.

- El sentit de la creu en la vida quotidiana.- El magisteri pontifici ha cridat l'atenció en diverses ocasions sobre la manca d'aquest sentit de creu en la vida moderna. És quelcom que no s'accepta en l'ambient materialista i sensual, desacralitzat. La gent senzilla del poble no ha de cercar la creu. La troba en la vida diària, en el treball, en les privacions. I ho accepta, sabent que Déu ho té en compte perquè sap que el Senyor va acceptar la creu i va morir en ella. És potser el poc que sap del Senyor.

- Desapegament.- El poble senzill té poques coses de les quals despendre's. I amb el que té són generosos amb Déu i amb els demés.

- Acceptació dels demés.- Gran virtut i d'urgent necessitat actual en un temps en que hi ha tants exclusivismes i rebutjaments. El «tots som germans», «tots som fills de Déu», tots tenim problemes i necessitats, el sentit de germanor i de convivència, és una de les coses més arrelades en el poble religiós, i més evidents en algunes manifestacions: com celebració de festes, romeries i peregrinacions.

- Devoció.- És una actitud indispensable de la religiositat popular. Precisament aquesta existeix perquè hi ha «devots» de la Mare de Déu, dels Sants. Devoció que es manifesta mitjançant les pregàries, les promeses, les pràctiques piadoses...

4ª Convicció.- Esteu fent una cosa que en si mateixa inclou molts valors!

1.5. **La caritat pastoral.-** L'últim paràgraf està dedicat al tractament que ha de donar-se a aquesta religiositat o pietat popular. És la conseqüència del que s'ha dit en els paràgrafs anteriors. I el motiu d'haver-lo tingut en compte en aquest document important sobre l'evangelització en el món actual.

Breus observacions però suficientment riques i encertades com per a constituir un programa de pastoral. Són orientacions en les que no hi ha deixalla.

Abans de res, és «la caritat pastoral la que ha de dictar les normes de conducta respecte a aquesta realitat, a quants el Senyor ha col·locat com a caps de les comunitats eclesials». No l'esperit crític, ni la fàcil dialèctica. No cal explicar el que és la «caritat pastoral». És tota una disposició, l'actitud evangèlica fonamental, és el desig de l'enviat de Déu de comportar-se com a bon pastor, amb comprensió, paciència, acolliment càlid... La caritat pastoral és la que justifica totes les actituds sacerdotals del prevere de donació i d'acolliment...

Veiem quines són aquestes «normes de conducta respecte a aquesta realitat, a la vegada tan rica i tan amenaçada»:

a) Abans de res, s'ha de ser sensible a ella.- Ser sensible a la pietat del poble vol dir ser sensible a les coses del poble, als detalls petits, a les riqueses amagades, als sentiments íntims. Sensibilitat de pastor i de profeta. Ser sensible requereix estar ben disposat, saber descobrir, respectar, comprendre i admirar. O almenys, ser imparcial i just.

b) Saber percebre les seves dimensions interiors.- Si certes manifestacions de religiositat popular donen la impressió d'exuberants, riques i complexes cap a fora, fins i tot donen la impressió de folklòriques, es deu en molts casos a la gran riquesa interior, d'arrels profundes, d'una dimensió interior difícil de mesurar i avaluar.

c) I els seus valors innegables.- Indiquem-ne alguns: ofereix un camí per l'associació dels creients; possibilita la manifestació pública de la fe; introdueix valors religiosos en la cultura del nostre temps; té cura d'imatges i llocs de culte, etc... Valors que ens obliguen a tots a respectar i conservar aquest patrimoni dels pobles.

d) Estar disposat a ajudar-la a superar els seus riscos de desviament.- És la tasca més pastoral i delicada. És aquesta una religiositat infantil, menor d'edat, que necessita ajuda i orientació, que demana l'aliment fort de la Paraula de Déu, de l'esperit renovador de l'Església, del suport de la Jerarquia.

Crec que no és bona tàctica fer-li el buit. Cal deixar de banda les actituds de «no voler-ne saber res amb tot això», «no voler perdre temps en coses inútils»...

Es tracta del poble senzill, potser sense massa formació, sense idees clares ni massa seguretat. Són cristians que necessiten ajuda; són fills de Déu i membres de l'Església com els altres.

Al costat del poble els sacerdots hem de desenvolupar la tasca pacient del mestre que ensenya les primeres lletres, la missió del qual no és tallar, ni apagar, sinó ajudar, aconsellar, il·luminar, guiar i corregir paternalment, quan sigui necessari.

5ª Convicció.- Estar oberts a les orientacions dels preveres, la missió dels quals és ajudar, aconsellar, guiar. I, si cal, corregir.

1.6.- **Trobada amb Déu en Jesucrist.**- A manera de conclusió, el document acaba amb aquesta afirmació positiva, estimulante, esperançadora: «Ben orientada, aquesta religiositat popular pot ser cada vegada més, per les nostres masses populars, una vertadera trobada amb Déu en Jesucrist».

- «Ben orientada». Aquesta és la missió dels pastors. Aquí a la Diòcesi estem en això. El Consell Presbiteral va estudiar la religiositat popular i va acordar establir uns eixos bàsics, fonamentals, que haurien de tenir en compte totes les Confraries i Germandats. Ara hi està treballant la Delegació de Litúrgia. En principi no podem oblidar:

1.- que les Germandats i Confraries són institucions religioses. La qual cosa vol dir: que tenen una **identitat cristiana**, la qual s'ha de manifestar en la santedat de vida, en la confessió de la fe cristiana, en la comunió amb l'Església i en la participació en la seva tasca apostòlica;

que participen en la **missió de l'Església**. Han de tenir cura, per tant, de la solidaritat amb els pobres, de la presència pública en la societat com a cristians i el protagonisme seglar, per ser associacions de fidels.

2.- que les manifestacions públiques de les Confraries i Germandats han de ser manifestacions de fe. Les processons estan cridades a ser una mena de catequesi plàstica dels misteris que celebrem. Per a viure cristianament la Setmana Santa, cal que les celebracions litúrgiques i les processons es donin suport mutuament, de manera que aquestes siguin una mena de prolongació popular del que es viu i es realitza en l'interior dels temples. La serietat del desfilament processional és la millor aportació per a mantenir l'esperit de recolliment d'aquests dies tan sagrats;

3.- que no es redueixin les manifestacions públiques de Confraries i Germandats a les processons.- De vegades dóna la impressió que les Confraries i Germandats només han estat erigides per organitzar un desfilement processional. Amb tot, repassant els estatuts es descobreixen moltes altres finalitats: la formació cristiana dels seus membres, la convivència fraterna, l'organització de xerrades, conferències, jornades d'oració, participació en les tasques de la Parròquia...

Per aquí poden anar els trets de la bona orientació, que jo us demano que l'acolliu amb esperit de responsabilitat eclesial.

- Amb una bona orientació, «pot ser cada vegada més»... Afirmació que obre camí a incalculables possibilitats. Precisament, les circumstàncies actuals i la situació a la qual s'ha arribat fa que providencialment sigui la religiositat popular un mitjà apte per arribar a molts sectors als quals no seria possible arribar per altre camí.

- «Per les nostres masses populars»... Amb la religiositat popular es pot arribar a molts. Pot guanyar en extensió el que no té en intensitat. Per això cap pastor responsable pot deixar de banda aquest sector, perquè afecta a grans masses de poble.

- «Una vertadera trobada amb Déu en Jesucrist»... Els camins de Déu són incontables. Els camins de cada ànima, misteriosos. El que a uns potser no diu res, a altres pot dir molt... Si un camí concret serveix a una persona per trobar-se amb Déu ¿per què hem de voler controlar els camins de l'Esperit?

6ª Convicció.- Endavant amb la pietat popular, ara bé cerqueu una recta orientació. Estigueu oberts a les indicacions que des de la Jerarquia us puguin venir. Seran indicacions dirigides a que la pietat popular de les vostres Confraries i Germandats siguin una força important per aquesta tasca eclesial tan necessària de l'evangelització.

Fins aquí l'anàlisi del contingut del número 48 de l'Exhortació Apostòlica «Evangeli Nuntiandi» de Pau VI. Aquest document va representar una oportuna intervenció del Magisteri en un punt delicat. Unes orientacions suficientment clares i riques per obrir camins a l'esperança. Tinguem-les en compte perquè la religiositat del nostre poble esdevingui, degudament orientada, un instrument valuós per l'evangelització. Que així sigui. Moltes gràcies i sants dies de setmana santa i bona Pasqua del Senyor!

HOMILIA DE LA MISSA CRISMAL (12-IV-1995)

1. L'Eucaristia que estem celebrant és un símbol privilegiat de la unitat de la nostra Església Diocesana de Menorca i és la millor ocasió, en tot l'any litúrgic, de veure plàsticament representada aquesta unitat. És bo de remarcar aquesta íntima connexió de la missa Crismal amb la realitat de la nostra Església local, aquest any, en què celebrem el segon Centenari de la Restauració de la Diòcesi.

La missa Crismal és, en efecte, una especial epifania de l'Església, cos místic de Crist orgànicament estructurat, que és una i única, però que existeix en les esglésies locals i des d'elles. Una diòcesi no pot concebre's com una secció administrativa d'una gran organització, sinó com l'actualització concreta de l'Església universal en un lloc determinat. És la cèl.lula vivent en què està present tot el misteri de vida de l'únic «corpus ecclesiarum»: l'Església universal.

D'aquesta missa Crismal, que concelebrem, brollaran com d'una única font els olis consagrats, destinats als moments forts i decisius de l'existència cristiana.

Des d'aquesta Santa Església Catedral, s'enviaran a totes les Parròquies i temples de la Diòcesi i seran aquests mateixos olis els que s'utilitzaran en els baptismes, les confirmacions, les uncions dels malalts, i les ordes sacerdotals. Mitjançant ells i en virtut del ministeri sacerdotal, rebran nou vigor els catecúmens, consol i esperança els malalts i força apostòlica els nous preveres.

D'altra banda, la concelebració d'aquesta missa Crismal és expressió excepcional de la unitat del sacerdoci ministerial i de la seva diaconia a l'Església local. És una manifestació sensible de la comunió jeràrquica bisbe-presbiteri, a la sol.licitud pastoral de la qual està confiada la nostra Església de Menorca.

Per açò, la cerimònia d'avui, estimats germans, interpel.la de manera particular la nostra responsabilitat pastoral. Som, solidàriament, constructors de la nostra Església Diocesana, som els obrers de la vinya, els pastors del ramat, els guies del poble de Déu, que peregrina cap al Pare des d'aquestes terres menorquines. Se'ns ha confiat el ministeri, el servei pastoral per desenvolupar-lo en nom del Senyor.

Estem íntimament vinculats entre nosaltres per la fraternitat sacramental, que deriva del sagrament de l'Orde, per la unitat de la missió, perquè qualsevol que sigui la varietat dels ministeris han de complementar-se mútuament en el servei de l'única i idèntica missió de l'Església; per la col.laboració activa en la mateixa obra, que no és altra que l'edificació de la nostra Església local, de la que som responsables «in solidum», solidàriament. Construir aïllada i independentment, sense tenir en compte el bé comú i la necessitat d'harmonitzar els nostres esforços pastorals, seria «còrrer inútilment», com deia Sant Pau.

2.- En un món, com el nostre, sotmés a tanta força disgregadora, un món dispers si no dividit i enfrontat, els fidels laics precisen que el sacerdot sigui servidor de comunió.

Com sabeu molt bé, el Concili Vaticà II retrobà aquesta important noció en l'antigüetat cristiana: la comunió, i en feu la clau de molts dels seus documents. La

comunió és un do que ve de dalt, està arrelat en la mateixa comunitat de vida trinitària, no és producte d'afinitat d'idees, tendències o sentiments. Tampoc n'hi ha prou en crear estructures col·legials perquè s'engendri **ipso facto** la comunió. No s'ha d'oblidar mai que és l'Esperit el qui congrega en la unitat i que hem de demanar humilment que sigui la seva força la que ens uneixi.

Des d'aquesta consciència, hem de procurar ser humils servidors de la comunió. La nostra funció pastoral és reunir, congrega la comunitat cristiana per mitjà de la Paraula i els Sagraments, ser constructors de les comunitats.

El Papa Joan Pau II va dir, en la «Christifideles laici» que «urgeix a tot arreu refer el teixit cristià de la societat humana. Però la condició és que es refaci la cristiana unió de les mateixes comunitats eclesials» (ChL 34).

Actualment aquest servei de comunió revesteix especials dificultats per una accentuada diversitat de tendències que, de vegades, són difícils d'harmonitzar. Però no podem oblidar, com diu «Presbyterorum Ordinis», als preveres toca «harmonitzar de tal manera les diverses mentalitats, que ningú es senti estrany en la comunitat dels fidels» i «portar-los a tots a la unitat de la caritat» (PO 9). Unitat de caritat, que ha de regir-se per l'antic i conegut principi de «in necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas». Com pastors de l'Església hem de tenir present que «ser responsables del do de la comunió significa, abans que res, estar decidits a vèncer tota temptació de divisió i de contraposició que insidiï la vida i l'esforç apostòlic dels cristians» (ChL 31).

El Papa Joan Pau II ha dit que «per a edificar solidàriament la casa comuna és necessari... que sigui abandonat tot esperit d'antagonisme i de contesa i que es competeixi més aviat en l'estimació mútua (Cfr. Rom 12, 10), a avançar-se en l'afecte recíproc i en la voluntat de col·laborar, amb la paciència, la clarividència, i la disponibilitat al sacrifici que això de vegades pot comportar» (ChL 31).

En aquest contexte permeteu-me recordar una vegada més que el nostre servei a l'Església-Comunió exigeix que en el si del nostre presbiteri diocesà es fomenti i es visqui la fraternitat sacramental.

3.- En un món com el nostre descristianitzat, que necessita ser evangelitzat novament, la Missió de l'Església no pot ser plenament realitzada sense reconèixer i promoure el paper que en aquesta missió tenen els laics.

Sabem que els preveres no absorbim tota la missió de l'Església, que no podem realitzar-la amb la seva totalitat, com diu la Constitució Dogmàtica «Lumen Gentium»: «Els pastors sagrats prou saben si hi pesa una bona feina dels laics dintre de l'Església. Crist va establir-los pastors -ells prou que s'ho saben- no pas perquè es carreguessin damunt només d'ells tota la tasca salvadora de l'Església en el món; la seva missió alta de pastors importa menar el ramat dels fidels i reconèixer els seus serveis de dons de l'Esperit de tal manera que uns i altres col·laborin, al seu estil cadascun, a l'obra que és de tots unànimement» (LG 30).

Nosaltres tenim una funció, una part molt important en la missió de l'Església, però no podem atribuir-nos tota la seva missió. Necessitem la col·laboració dels

fidels laics. Una Església sense laics responsables i evangelitzadors està impossibilitada en gran part per a realitzar la seva missió.

I la situació de la nostra societat contemporània posa encara en major relleu l'absoluta necessitat de la col.laboració laical. Una Església que proposi la seva renovació per a penetrar de sàvia evangèlica el teixit del cos social, ha de fomentar la participació dels laics, facilitant-los una formació idònea, encomanar-los missions pròpies i acompanyar-los en el seu quefer missioner.

L'amplitud i la urgència de l'obra evangelitzadora apareix com ingent. No podem realitzar, sense l'ajuda dels laics, la reevangelització de la nostra societat descristianitzada, i per això és necessari promoure, formar i saber acompanyar el laicat de cadascuna de les nostres comunitats, la presidència de les quals sempre correspon als preveres. Però presidir no és absorbir totes les tasques, ni protagonitzar totes les accions. Hi ha funcions que només podem fer nosaltres en virtut dels poders sagrats atorgats pel Sagrament de l'Orde. Però en altres moltes seria preferible que en lloc de fer-les personalment, cerquéssim qui les fes, és a dir, cercar col.laboradors. Hi ha qui sap escoltar els laics valorant la seva experiència i la seva competència, especialment a través dels camins establerts de consells pastorals parroquials i arxiprestals, consells d'economia. Cal saber descobrir, reconèixer i fomentar els diversos carismes laicals i encaminar-los en comissions que es vagin constituint en les parròquies: de catequesi, de litúrgia, Càritas, etc. Cal fomentar la participació dels laics, no sols en l'edificació de la comunitat eclesial, sinó impregnant cristianament les estructures socials mitjançant les associacions i moviments. Ajudar-los a descobrir les seves pròpies responsabilitats en la construcció de la societat i la seva presència cristiana en ella.

4.- Anem a continuar celebrant aquesta Eucaristia. En ella consagrarem i benedicirem els olis, que seran després repartits per tota la Diòcesi. És un signe de la nostra comunió. I com a signe també de la nostra comunió, junt amb els olis, desitjo que porteu a les vostres comunitats la meua salutació i felicitació pasqual. Que la pau de Pasqua, la que Crist Ressucitat desitjà els seus apòstols el vespre del primer diumenge de Ressurrecció, estigui sempre amb vosaltres i amb les vostres comunitats. Que el goig pasqual us acompanyi al llarg de la cinquantena pasqual i duri en vosaltres. Que el do pasqual per excel·lència, l'Esperit Sant, renovi la vostra il.lusió sacerdotal i doni nou vigor i impuls a les vostres comunitats. I que tots sapi-guem arribar a una comunió cada cop més perfecta per la força de la Creu de Crist i de la seva Ressurrecció.

COMUNICACIÓ SOBRE EL DIA DEL SEMINARI (19-III-95)

La festa de Sant Josep ens invita un cop més -com és tradicional- a posar el Seminari Diocesà en el centre de la nostra consideració.

El Dia del Seminari ens ofereix una esplèndida ocasió per fer realitat efectiva l'acte i la sol·licitud envers ell de tota l'Església diocesana; aproximar-nos al nostre seminari per a conèixer les seves dades més significatives, il·lusions i preocupacions; encomanar al Senyor tots els qui es preparen al sacerdoci ministerial; oferir-li generosament la col·laboració econòmica, sempre necessària; aquest any, podriem dir que urgent i generosa per fer front a les obres necessàries de consolidació i reforma de l'edifici, que ja s'han iniciat.

Aproximar-se al Seminari és sempre un motiu per renovar la nostra il·lusió en l'obra evangelitzadora: la Paraula de Déu en Crist s'ha fet viva i eficaç en el cor de sis candidats al sacerdoci que, amb tota promptitud, «deixant les xarxes», volen seguir el Senyor pels camins del ministeri apostòlic. En el grat, exigent -i sempre necessari- clima comunitari progressen en la identificació amb Crist Pastor i en el servei de l'Església i dels homes. Profunditzen en les ciències teològiques i, amb esperit apostòlic, s'inicien en les tasques pastorals que més tard serviran amb el lliurament de les seves vides. La realitat del Seminari -les seves persones, realitzacions, dificultats i recerques- constitueix certament un motiu d'il·lusió i esperança per a tota l'Església diocesana. N'hem de donar gràcies a Déu.

Aquesta mirada al Seminari ha de situar-se, amb tot, en una perspectiva de més ample abast. La situació religiosa de la nostra societat està reclamant una nova evangelització que refaci el teixit cristià, capaç de donar origen a noves comunitats de fe viva i operativa. Encara que aquesta important tasca és responsabilitat de tots els cristians, hi juguen un paper essencial els sacerdots. La formació dels futurs preveres -nous evangelitzadors d'un nou temps històric- està exigint una atenció especial: ells són els qui han de sintonitzar amb aquest món, estimar-lo amb l'amor salvador de Jesucrist i obrir els nous camins de Déu i de l'Església. I tot això des d'una identitat sacerdotal ben arrelada. En aquesta perspectiva -sacerdots nous per un món nou- voldria expressar la meua preocupació per la qualitat i per la quantitat de les vocacions sacerdotals davant la urgència d'evangelitzar el nostre món.

Per això, hem de prendre consciència d'aquesta urgent necessitat i movilitzar consegüentment la iniciativa dels sacerdots i parròquies, moviments i famílies, comunitats i centres d'ensenyança per a promoure en tots ells la pastoral vocacional amb decisió i esperança. La Delegació de Pastoral Vocacional hauria de rebre el suport generós i entusiasta de tothom.

«Capellans per caminar junts». El lema elegit per a la celebració del Dia del Seminari ens remeteix a contemplar el sacerdoci arrelat en la fraternitat de l'Església. El sacerdot és un germà entre els germans, al qual se li ha encomanat la missió de ser guia del poble de Déu, essent sacerdot per a tothom.

Us encomano de tot cor que, amb ocasió d'aquesta nova jornada, renoveu el vostre afecte i col·laboració amb el nostre Seminari.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

COMUNICACIÓ SOBRE LA CLASSE DE RELIGIÓ (23-IV-95)

Estem entrant en l'últim trimestre del curs escolar. És l'hora d'anar programant ja el nou curs. Amb aquest motiu és bo de recordar als pares i als alumnes el seu dret constitucional de rebre una educació religiosa i moral que estigui d'acord amb les pròpies conviccions catòliques i d'invitar els professors catòlics perquè assumeixin la seva tasca de procurar una educació catòlica als seus alumnes.

La situació de la classe de religió a Menorca és una mica preocupant. En una recent estadística de la Delegació Diocesana d'Ensenyança se'ns informa que en el curs 1994-95, en els Instituts d'Ensenyances Mitjes, d'un total de 2.614 alumnes un 24'4% assisteix a classe de religió i un 75'6% participa en la classe d'ètica. A nivell d'EGB, inclosos els centres públics i els concertats de l'Església, les xifres són lleugerament favorables a la religió però amb un percentatge molt baix. D'un total de 6.835 alumnes, el 32'8% fan ètica i el 67'2 religió.

La classe de religió és complementària de la Catequesi, que es dona en la Parròquia. Les dues són necessàries perquè les dues incideixen en unes dimensions diferents de la formació cristiana. La classe de religió cerca, més bé, oferir una cultura religiosa molt necessària per a comprendre l'evolució històrica de tot el nostre entorn cultural. Molts fets de la nostra història, moltes expressions artístiques només es poden entendre quan es coneix la referència clara a la realitat religiosa. Però la religió no sols ofereix un marc d'interpretació cultural de molts fets sinó també és una font de valors per la persona i per la societat. Avui en dia hi ha una forta demanda d'un rearmament moral. Doncs bé, aquest no s'aconseguirà mentre no hi hagi un retorn al fet religiós.

Els pares, professors i alumnes sou, amb distintes tasques i responsabilitats, els protagonistes de l'educació que s'imparteix. Per això em dirigeixo a vosaltres especialment perquè no abdiqueu dels vostres drets i deures de ciutadans i de batejats en un tema de tanta importància.

L'educació cristiana en els centres escolars públics i privats quedarà pràcticament garantida quan, conscients del que en ella està en joc, actuem en conseqüència i responsablement.

Als pares, i en el cas de majors d'edat als alumnes, us correspon exercitar el dret humà, reconegut per la Constitució espanyola (art. 27,3) de sol·licitar una formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les vostres pròpies conviccions. És una qüestió de coherència amb la pròpia fe.

Aquest dret s'exerceix de tres maneres: sol·licitant classe de religió i moral catòlica en els nivells educatius en les que està programada; elegint amb autèntica llibertat les escoles; i fent respectar les vostres conviccions catòliques quan aquestes siguin menyspreades o atacades des de qualsevol àmbit educatiu.

Tots els catòlics menorquins, cadascun des del seu lloc, hem de procurar que els fiets i al.lots s'eduquin en els centres acadèmics de manera coherent amb la seva fe.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

COMUNICACIÓ SOBRE EL DIA DELS MCS EL CINEMA (30-IV-95)

Avui celebrem la XXIX Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, amb el lema «Cinema, transmissor de cultura i valors». Aquest any la jornada està centrada en el cinema perquè a finals de 1995 aquest compleix cent anys. I en aquesta ocasió l'Església desitja promoure en el seu àmbit i suscitar en la societat una reflexió sobre la importància i serveis d'aquest mitjà de comunicació típicament modern.

Cal reconèixer que el cinema és un gran difusor de models i exemples positius, sobretot respecte dels valors i del sentit religiós de la vida. El mateix cal dir en aquelles ocasions en què el mitjà cinematogràfic es compromet en el camp polític i social; tampoc manquen avui pel·lícules en favor de la pau, que promouen la justícia, que lluiten contra el racisme i la marginació social o que acompanyen el difícil creixement dels països pobres. Es tracta d'una forma de comunicació molt eficaç, que es basa no tant en les paraules com en fets concrets, tractats freqüentment amb gran sentit de l'art. D'aquí la gravetat de la vertent contrària, quan es dona la descripció d'accions i comportaments frívols i moralment reprovables.

Com s'esdevé amb tots els mitjans de comunicació social, el cinema, a més de tenir el poder i el gran mèrit de contribuir al creixement cultural i humà de la persona, pot coartar la llibertat sobretot dels més dèbils, quan desfigura la veritat i es presenta com un mirall de comportaments negatius, amb l'ús d'escenes de violència i sexe, que ofenen la dignitat de la persona humana i pretenen suscitar emocions violentes per estimular l'atenció de l'espectador. Per això cal tenir un gran sentit crític davant les pel·lícules, valorant els aspectes positius i rebutjant els aspectes degradants.

En l'ús del cinema -tant de pantalla gran com de la petita- hi té una greu responsabilitat la família i, en concret, els pares. Ells tenen el deure de cercar els mitjans perquè els fills siguin educats en una exacta lectura i comprensió de les imatges cinematogràfiques. Ells tenen la responsabilitat de convertir el cine en un instrument educatiu per als fills.

En el marc de la necessària formació dels receptors, no es pot oblidar l'aspecte social del cinema, que pot oferir ocasions oportunes de diàleg entre els qui disfruten d'aquest mitjà, a través de l'intercanvi d'opinions sobre el tema tractat. Crec que seria molt útil facilitar, sobretot, per als més joves, la creació de «cineforums» que, animats per educadors experts, ajudin a veure críticament les pel·lícules, a descobrir-hi els seus valors humans i artístics i a compartir aquestes troballes amb altres amb uns debats constructius i serens. En altre temps van funcionar i van fer una tasca educativa molt positiva.

Cal desitjar que els responsables del cine, des dels guionistes als productors i actors, que acreditin el seu respecte i el seu afany de servei als grans valors del ser humà, entre ells el valor religiós. Que medeixin la grandesa de la seva funció com

educadors de masses, propiciant la distracció agradable i l'ennobliment cultural a través de la bellesa integral de les pel·lícules.

Recomano a tots els fidels l'apreci i l'ús del bon cinema, per al gaudiment artístic, el descans espiritual i el desenvolupament cultural. I proposo als pares, educadors i catequistes l'utilització de la cultura audiovisual en la missió evangelitzadora de l'Església.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

CARTA ALS PREVERES SOBRE LA MISSA CRISMAL

Ciutadella de Menorca, 3 d'abril de 1995

Als preveres de la Diòcesi.

Germans preveres:

El Papa Pau VI va voler fer de la missa Crismal una veritable festa del sacerdoci cristià. L'idea era certament nova però al llarg dels anys s'ha revelat fecunda. I el Papa Joan Pau II va ratificar aquesta idea de donar un caràcter de festa sacerdotal a la missa Crismal. Així ja, en la seva primera carta als sacerdots (dijous sant de 1979), deia: «És aquesta la festa anual del nostre sacerdoci, que reuneix tot el presbiteri de cada Diòcesi al voltant dels bisbes en la celebració comú de l'Eucaristia. És en aquest dia quan tots els preveres són invitats a renovar davant del propi bisbe, i juntament amb ell, les promeses fetes en el moment de l'ordenació».

El meu desig és que la missa Crismal sigui certament una festa de tot el presbiteri diocesà, una trobada del bisbe amb el seu presbiteri, una joiosa reunió de tots els qui formeu part d'un mateix presbiteri. És per això que us convido a tots els preveres a la celebració de la missa Crismal i a la pregària preparatòria, que segons costum tindrem abans.

Amb vosaltres convido els membres religiosos/es i laics de les vostres comunitats. Feu-los arribar, si us plau, la meva convidada. La celebració del segon Centenari de la Restauració de la Diòcesi ha de ser una bona oportunitat per encaminar el sentit de pertinença a la nostra Església local de Menorca. La participació en la missa Crismal en pot ser un bon mitjà.

La pregària tindrà lloc, a la Catedral, a partir de les 6 de la tarda.

La missa Crismal començarà a les 8 del vespre.

Ben cordialment,

Francesc Xavier Ciuraneta

CARTA CONSULTA SOBRE L'ASSEMBLEA

Ciutadella de Menorca, 3 d'abril de 1995

Als preveres i als membres del Consell Pastoral Diocesà

Molt estimats en Crist:

En el si del Consell Pastoral Diocesà va sorgir l'idea de la celebració d'una Assemblea Diocesana i es va decidir fer una consulta a preveres i laics per veure'n la seva conveniència. Aquest és el motiu d'aquestes lletres.-

1.- **¿QUÈ SERIA AQUESTA ASSEMBLEA ECLESIAL?** Mentre no en fem una descripció més precisa, podria servir aquesta aproximació:

- Una trobada extraordinària i representativa dels agents pastorals de la Diòcesis (preveres, religiosos/es i laics), segons la consciència eclesial del Concili Vaticà II (comunió, participació, corresponsabilitat);

- que sigui com un examen col·lectiu de la nostra Església diocesana i de totes les seves comunitats sobre la recepció del Concili Vaticà II;

- una expressió de la preocupació permanent de l'Església: la necessitat i primàcia de l'evangelització;

- una voluntat d'organitzar millor els nostres recursos i el conjunt de la nostra pastoral a la llum dels documents del Concili Vaticà II i de la legislació post-conciliar.

Tot això com un servei a la missió de l'Església que és a Menorca.

2.- **PREGUNTA QUE S'HA DE CONTESTAR: ¿Es veu la conveniència de celebrar una ASSEMBLEA DIOCESANA? ¿Per què sí o per què no?**

En cas de sí, suggereix cinc temes per ordre de prioritat.

3.- **¿QUI HAN DE CONTESTAR?** Els preveres, els Consells Pastorals Parroquials, els Consells Pastorals Arxiprestals, els membres del Consell Pastoral Diocesà, les Delegacions.

4.- **¿ON HAN D'ENVIAR-SE LES RESPOSTES?** Abans del 5 de maig al Vicari General, Carrer de ca'l Bisbe, 8, 07760 - Ciutadella de Menorca.-

Amb l'esperança de que acollireu amb un gran sentit de responsabilitat eclesial aquesta iniciativa del Consell Pastoral Diocesà, us saluda ben cordialment,

Francesc Xavier Ciuraneta

CARTA INVITANT A LA CONVIVÈNCIA DEL TORO

Ciudadella de Menorca, 20 d'abril de 1995

Als preveres, religiosos/es de la Diòcesi:

Estimats i estimades en Crist:

Ens trobem ja ben a prop de la Festa de la Mare de Déu del Toro. Com tots els anys ens trobarem en el Santuari, el dissabte, dia 6 de maig, en una jornada festiva i de convivència. En la commemoració del II Centenari de la Restauració de la Diòcesi és bo que ens trobem els preveres i els religiosos/es. Un comú afany ens uneix: el servei a l'Església per amor al Crist. La Mare ens agermana més quan ens trobem al seu redòs.

Donat que aquest any se celebra el Centenari del Cinema, d'acord amb la Delegació de Mitjans de Comunicació Social, s'ha demanat a un especialista que ens dirigeixi la paraula per indicar-nos les grans possibilitats pastorals que inclou aquest i altres mitjans de comunicació social. El conferenciant serà Eugenio Nasarre.

Per tant, si Déu vol, la trobada seguirà aquest ordre:

A les 11, pregària, exposició del tema i possible diàleg.

A les 12'30, Eucaristia.

A les 13'30, dinar.

Per organitzar adequadament el dinar, us prego aviseu la vostra assistència a les religioses del Toro.

Fraternalment convido tots els preveres, religiosos/es a aquesta jornada tradicional de convivència.

Ben cordialment vostre.

VICARIA GENERAL

FORMACIÓ PERMANENT

Ciudadella de Menorca, 20 de març de 1995

Benvolgut en el Senyor: a l'anterior carta del dia 3 de febrer en la qual s'anunciaven les jornades de formació permanent, et deia que avançariem el programa. Mn. Rovira Belloso ens ho ha fet arribar.

S'ha preparat també amb ell un horari indicatiu perquè cadascú es pugui orga-

nitzar. Com vam dir al principi i aquest és un dels objectius de les jornades, convé que fem l'esforç de ser-hi el major temps possible per afavorir així no sols el compartir l'estudi, sinó també la pregària i la convivència. L'horari seria el següent:

Dimecres, dia 22 de març

14.00 dinar
16.30 Introducció i 1ª Xerrada
18.00 Grups i col.loqui
20.00 Vespres i Eucaristia
21.00 Sopar

Dijous, dia 23 de març

8.30 Laudes
9.45 2ª Xerrada i col.loqui
12.00 descans
12.30 3ª Xerrada
14.00 Dinar
16.15 Hora menor
16.30 4ª Xerrada
18.00 Grups i col.loqui
20.00 Vespres i Eucaristia
21.00 Sopar

Divendres, dia 24 de març

8.30 Laudes
9.45 5ª Xerrada i col.loqui
11.30 descans
12.00 6ª Xerrada
13.30 Dinar i despedida

Només recordar-te que si no has avisat a les monges del Toro, ho facis com més prest millor, tel. 375060. No oblidis la Litúrgia de les Hores per als moments de pregària, l'alba i l'estola per a la concelebració. Pensa que ens trobarem a dinar el dimecres, a les 14.00 h.

Una abraçada,

Sebastià Taltavull i Anglada
Vicari general

TEOLOGIA DE L'ESGLÉSIA LOCAL

a càrrec de Josep Mª Rovira Beloso

Avanç de programa

1. L'ESGLÉSIA LOCAL DINS DE L'ESGLÉSIA UNIVERSAL

- a) Particular i universal
- b) «In quibus et ex quibus»
- c) El testimoni d'una Església remet al testimoni de tota l'Església.

2. ELS ELEMENTS DONATS PER CRIST A L'ESGLÉSIA LOCAL

- a) La Paraula
- b) L'amor i la veritat de l'Esperit
- c) L'Eucaristia com a font i cim
- d) El fonament apostòlic

3. ELS ELEMENTS QUE HI APORTAM NOSALTRES

- a) La paraula de la predicació
- b) Tota forma de caritat (signes dels temps)
- c) La celebració
- d) L'encontre i la relació amb la gent
- e) Els Pastors

4. L'ESPIRITUALITAT DE COMUNIÓ

- a) La centralitat i prioritat de Crist i de l'Esperit fan possible la comunió
- b) Comunió és comunicació (espiritual, humana) entre Pastors, preveres, laics. El Poble de Déu.
- c) El Vaticà II

5. LA MISSIÓ DE L'ESGLÉSIA

- a) Dei Verbum 2; Ad Gentes 2; Sínode '85
- b) L'Església ha de donar Crist al món. Paraula; forma de viure evangèlica; comunicació de vida; Cos de lloança i caritat.
- c) La situació de la societat.

6. EVANGELITZAR

- a) L'exemple de Pau
- b) L'exemple de Parròquies missioneres
- c) L'Església local, reconeix tots els carismes portadors de Bona Notícia: religiosos/es; laics; moviments, parròquies.

SECRETARIA GENERAL

IN PACE CHRISTI

El Sr. Bisbe encomana a la pregària de la comunitat diocesana:

SOR JOANA ANDREU ALLÉS

El dia de Pasqua de Resurrecció, 16 d'abril de 1995, a la Casa de Majors que la Congregació de Germanes Franciscanes Filles de la Misericòrdia té a Ciutadella. **SOR JOANA ANDREU ALLÉS** va passar a la Casa del Pare, després d'una vida totalment entregada a Déu i al servei dels germans.

Va néixer a Ferreries el 25 de maig de 1911. El 16 d'octubre de 1927, inicià la seva entrega a la Vida Religiosa; va vestir l'hàbit de Religiosa Franciscana el 13 d'abril de 1928; va fer la primera professió el 13 d'abril de 1929 i els vots perpetuos l'11 d'abril de 1935.

En cada una de les Comunitats que la Congregació la va destinar, de Menorca, Mallorca, Perú, Colòmbia, amb la seva bondad característica, la seva senzillesa, i el seu amor al treball, va omplir el seu voltant d'**alegria i de pau**.

Els darrers anys, la seva residència va ésser la Comunitat del Santuari de la Verge del Toro. Molts som els que recordem la seva presència, la seva acollida, la seva escolta, les seves paraules amables, el seu somriure, quan hem pujat al Santuari; avui volem dir-li: «gràcies, moltes gràcies», i demanar-li que des de el cel ens ajudi.

Quan les forces van començar a faltar-li, i la malaltia es va fer present en forma ben palpable, va demanar per anar a la Casa de Majors de Ciutadella, on va viure uns 10 mesos, essent d'edificació per les germanes i per tots els qui la visitaven, esperant el moment d'anar-se'n a la Casa del Pare, que va ésser el dia de Pasqua de Resurrecció, complint-se així el seu desig d'anar a celebrar aquest any, la Pasqua al Cel.

PROVINCIA ECLESIAÍSTICA

DECRETO SOBRE LA ACTUALIZACIÓN DEL ESTIPENDIO DE LA MISA Y LAS MISAS CON VARIAS INTENCIONES

Es una costumbre constante en la Iglesia que los fieles entreguen una aportación personal con la que, a la vez que expresan el sacrificio de sí mismos, contribuyen, de esta forma, al bien de la Iglesia, ayudando al sustento de sus ministros y a las actividades pastorales (cf. M. Firma in traditione, AAS 66 (1974), p. 308 y can. 946).

La Iglesia no sólo ha aceptado esta costumbre, sino que la ha impulsado, porque con su ofrenda -los fieles- se asocian más íntimamente a Cristo, recibiendo más abundantes frutos. A su vez, la Iglesia quiere celosamente conservar el espíritu de ofrenda cristiana, que significa reconocimiento de la Providencia divina, valoración del Don divino que se nos da en la Eucaristía y aprecio a la misma Iglesia que cuida de ofrecernos los medios de salvación, evitando toda apariencia de comercio.

Por ello concede a los Obispos, como legítimos Pastores, la facultad de regular esta ofrenda, llamada estipendio, según las circunstancias de lugar y tiempo, sin que sea lícito pedir una cantidad mayor al estipendio establecido.

Los Obispos de la Provincia Eclesiástica Valencina, reunidos el pasado día 3 de marzo de 1995, teniendo en cuenta los motivos expresados y considerando que desde hace siete años no se ha actualizado el estipendio vigente, en virtud de la facultad que les otorga el can. 952,1 del Código de Derecho Canónico,

Decretamos

I

que el estipendio de las Misas se fija en setecientas pesetas a partir del día primero de mayo de 1995.

La Santa Sede ha procurado guardar esta piadosa tradición dentro de límites honestos, por afectar esta materia al muy augusto Sacramento. Por eso, considerando lo que establecen los cc. 947, 1347, 1348 y 1358, los Obispos de la Provincia Eclesiástica de Valencia hemos considerado oportuno recordar la legislación vigente en materia de estipendios en los siguientes términos:

1º Ningún sacerdote podrá exigir una cantidad mayor a la fijada (cf. can. 952,1).

2º Aunque celebre más de una vez al día, el sacerdote sólo podrá percibir estipendio por una de las Misas, excepto el día de Navidad (cf. can. 951) y, por privilegio, en la antigua Corona de Aragón, el día de todos los fieles difuntos.

3º Por las Misas de binación y trinación se pueden recibir los correspondientes estipendios; pero el sacerdote sólo podrá quedarse con un estipendio, los demás

serán destinados a los fines determinados por el Ordinario, aunque puede recibir alguna retribución por un título extrínseco, como pueden ser los gastos de viaje, hora intempestiva, Misa cantada, predicación, etc. (cf. can. 951).

4° El sacerdote que concelebre una segunda Misa, el mismo día, no puede recibir por ella estipendio bajo ningún título (can. 951, 2).

5° No se puede recibir estipendio por una Misa que ya se celebra por otro título de justicia, como por ejemplo la Misa «pro populo» (cf. can. 534).

6° Si se ofrece una cantidad de dinero para la aplicación de Misas, sin indicar cuantas han de celebrarse, su número se determinará atendiendo al estipendio fijado, a no ser que deba presumirse legítimamente que fuera otra su intención (can. 950).

7° Cuando, para facilitar a los fieles la posibilidad de participar en la oblación de la Misa, se admitan aportaciones parciales para una misma intención, tendrán que celebrarse tantas Misas, cuantos estipendios completos resulten de tales aportaciones, como se viene haciendo desde antiguo con el «cepillo de almas» (cf. can. 948).

8° No es lícito recibir más estipendios de los que puedan satisfacer durante un año (cf. can. 953). Pero al final del año se entregarán al Ordinario los estipendios de aquellas Misas, que, por cualquier circunstancia, no se hubieran podido celebrar, a fin de facilitar su celebración a los sacerdotes que ejerzan su ministerio en poblaciones que no las tienen (cf. Decr. de la S.C. para el Clero sobre Misas con varias intenciones y sus estipendios, art. 5,1).

II

También queremos recordar las normas establecidas por la S.C. para el Clero sobre las Misas con varias intenciones, llamadas «colectivas» o «pluriintencionales».

1° Permanece como norma del derecho que «se ha de aplicar una Misa distinta por cada intención para la que ha sido ofrecida y se ha aceptado un estipendio, aunque sea pequeño» (cf. can. 948). Por tanto, el sacerdote que recibe un estipendio para celebrar una Misa por una intención particular, tiene la obligación de justicia de satisfacer por sí mismo la carga asumida (cf. can. 949) o bien de encomendar a otro sacerdote el cumplimiento de la misma, guardando las condiciones determinadas por el derecho (cf. cc. 954-955).

2° Violan la norma anterior, del can. 948, y por lo tanto están obligados a responder en conciencia, quienes, recogen estipendios para celebrar Misas, -una Misa por cada uno de ellos, con intención particular- y uniendo los estipendios sin saberlo los donantes, celebran una sola Misa por una intención denominada «colectiva». Tengan presente que, de este modo, no han satisfecho las cargas asumidas.

3° Sólo después de ser advertidos, si los oferentes aceptan libremente que los estipendios entregados se unan a otros para celebrar una sola Misa, será lícito satisfacer las cargas asumidas con una sola Misa, que se aplica por una intención «colectiva». Para esta práctica deberán observarse las condiciones siguientes:

- a) Los fieles tienen que ser advertidos sobre este tipo de Misa.
- b) No se pueden celebrar estas Misas más de dos veces por semana.
- c) Hay obligación de anunciar en público el lugar, el día y la hora de la celebración de esta Misa.
- d) Si esta práctica, que se considera como una excepción de la norma del derecho (cf. can. 948), no tuviera en cuenta las condiciones, que se acaban de exponer, se ha de considerar un abuso contra la referida norma del derecho.

4º Por una Misa «colectiva» el sacerdote que la celebra, sólo podrá retener el estipendio establecido en la diócesis (cf. can. 950). La cantidad que supere el estipendio diocesano se remitirá al Ordinario (cf. can. 951,1), quien determinará su destino (cf. can. 946).

Finalmente, exhortamos a los párrocos y rectores de iglesias abiertas al público a que se dé a conocer este Decreto a los fieles, del modo que juzguen más oportuno, y que se les instruya sobre:

- a) el verdadero significado teológico, que tiene, en la tradición de la Iglesia, la ofrenda que se da al sacerdote para que celebre el Sacrificio Eucarístico, a fin de evitar toda apariencia de comercio y el consiguiente escándalo;
- b) la importancia ascética, que tiene en la vida cristiana la limosna, pues los estipendios ofrecidos para celebrar Misas son un ejemplo excelente de limosna;
- c) la comunicación de bienes mediante las ofrendas para celebrar Misas, por las que los fieles colaboran en la sustentación de sus ministros sagrados y en las diversas obras y actividades de la Iglesia (cf. Decreto de la S.C. para el «Clero sobre las Misas con varias intenciones y sus estipendios» -1991-art. 7).

Valencia, a tres de marzo de mil novecientos noventa y cinco.

+ Agustín García-Gasco Vicente
Arzobispo Metropolitano de Valencia

+ Rafael Sanus Abad
Obispo auxiliar de Valencia
Secretario de la Prov. Ecles.

ORGANISMES DIOCESANS

CONSELL PRESBITERAL

ACTA DE LA SESSIÓ (23-XI-1994)

El dimecres, dia 23 de novembre de 1994, es reuneix en sessió ordinària el Consell del Presbiteri.

Resada l'hora de tèrcia, el Bisbe introdueix els temes anunciats a l'orde del dia: a) Estudi de la proposta del Consell Insular de Menorca sobre «Monte Toro. Programa Menorca (Reserva de la Biosfera)»; presentació i aprovació del Pressupost de la Diòcesi del 1995; Informació sobre la celebració del II-Centenari de la Restauració de la Diòcesi de Menorca.

Revisió i aprovació de l'Acta anterior: En relació a l'acord d'elaborar un esborrany dels Estatuts de les Confraries per tal d'acomodar-les a les orientacions conciliars, es comenta el procés a seguir per tal d'elaborar l'esmentat projecte. Passos a seguir: 1. Seran convocats els presidents de les Confraries perquè exposin els Estatuts de l'Associació que presideixen. 2. Escoltats tots, una comissió elaborarà un Estatut marc. 3. L'Estatut marc redactat per la comissió serà comentat i valorat amb tots els presidents de les Confraries. La comissió redactora de l'Estatut marc tindrà present: la formació cristiana, la celebració de la fe, la dimensió social de la fe. No es concreta qui formarà la Comissió ni qui convocarà els presidents de les Confraries.

Acord: El Bisbe enviarà a demanar als Bisbes d'Andalusia els Estatuts de les Confraries andaluses.

«Monte Toro. Programa Menorca (Reserva de la Biosfera)».- Existeix total unanimitat en mantenir a El Toro els espais i llocs que són propietat de la Diòcesi com a centre d'espiritualitat.

Per aconseguir aquest objectiu es proposa recuperar el pati que mira Fornells, i adecentar els horts de la banda de Maó; com també que a la vora del santuari no hi hagi restaurants ni botigues.

El projecte que presenta el Consell Insular no és valorat per cap dels tres Arxiprestats ni pel Consell del Presbiteri.

Quan el rellotge marca les dues i prop de la mitja s'acaba la sessió deixant sense treballar el pressupost del 1995.

Ciutadella, 21 de desembre de 1994

Es reuneix el Consell del Presbiteri, continuant la sessió del dia 23 de novembre de 1994. Hi participa el Sr. Antoni Carreras, gestor diocesà. S'aprova el pressupost de la Diòcesi de 1995. Els temes: quota diocesana, dia de l'Església Diocesana, subscriptors, Idec no estan prou treballats ni canalitzats.

Es delega a J. Bosco Faner i a J. Albert Vidal com a representants del Consell del

Presbiteri per a formar part de la Comissió Diocesana per a estudiar la proposta del Consell Insular en relació a El Toro.

Acords: El gestor diocesà participará a una de les reunions arxiprestals per informar i comentar els pressuposts; d'aquesta manera el Consell del Presbiteri tindrà més coneixements i amplitud de mires a l'hora d'aprovar-los.

El primer diumenge d'agost es farà una col·lecta pels missioners menorquins.

Informació: El Bisbe comunica que ha escrit una carta a l'alcalde de Ciutadella comunicant-li que no es pot tocar l'himne nacional a la «missa dels caixers» en la festa de Sant Joan, adjuntant-li al respecte una carta de la Congregació del Culte Diví.

El Bisbe, el Vicari General i el Delegat de Missions aniran a visitar el pare missioner Manolo Bonet a Ghana.

Sense cap més qüestió es dona per acabada la sessió.

ACTA DE LA SESSIÓ (8-III-1995)

Reunits a ca'l Bisbe, a les 10'30 hores, havent resat l'hora de tèrcia, comença la sessió amb la lectura de l'acta anterior; en relació a la mateixa es concreta: Els arxiprests de Maó i Ciutadella, per encàrrec del Bisbe, convocaran, abans de Setmana Santa, els germans majors i presidents de les Confraries de cara a adaptar els Estatuts d'aquestes a l'Estatut marc que està elaborant la Delegació de Litúrgia.

Reflexió i propostes d'actuació amb relació a l'ensenyança de la religió a les escoles.- Partint del Comunicat del Comité Executiu de la Conferència Episcopal Espanyola i del «Real Decret 2438/1994, del 16 de desembre de 1994», s'obre un diàleg recollint les aportacions dels diferents arxiprestats. El Consell del Presbiteri valora la classe de religió en els centres d'ensenyament d'educació primària i secundària. Com a fruit del diàleg es formulen les següents propostes:

- 1. Professionalitzar un equip de mestres com a professors de religió a les escoles.
- 2. Conscienciar els pares sobre la importància de la classe de religió. Possibles mitjans: tríptic, cartell...
- 3. Que els rectors i responsables de les comunitats rebin informació sobre la qüestió i així podran orientar en relació a la importància de la classe de religió, que en molts casos pot ser un bon complement de la catequesi.
- 4. Oferir mitjans d'informació als adolescents (còmics?) perquè tinguin elements i punts de referència a l'hora d'escollir i refusar la classe de religió.
- 5. En els plans de formació del seminari que s'inclogui la formació per a donar classe de religió.

Informacions.-

El Bisbe informa:

- que ha rebut visites interessant-se per la beatificació del P. Huguet, de Ferre-ries, assassinat en la guerra civil espanyola;
- que els Bisbes de la Província Eclesiàstica de València han acordat l'estipendi de les misses a 700 ptes. a partir del mes de maig;
- que la tramitació que anys anteriors es va fer arribar a la Nunciatura en relació a la creació de la Província Eclesiàstica Balear serà actualitzada, renovant la petició;
- que l'arquebisbe de Tamale, de Ghana, visitarà Menorca, ja que el nostre Bisbe li ha facilitat el poder ser operat dels ulls a la clínica Barraquer de Barcelona.

El Vicari General informa:

- que, dilluns, dia 6 de març de 1995 va ser aprovat per la Comissió Diocesana de Patrimoni el projecte de consolidació i remodelació del Seminari;
- que per aquesta finalitat es rebrà una subvenció de la Conselleria de l'Habitatge;
- que la sessió del Consell Diocesà de Pastoral prevista pel dissabte dia 18 de març s'aplaçarà al dissabte dia 25 del mateix mes perquè hi pugui participar el P. Francesc Riu, director del Secretariat de l'Escola Cristiana de Barcelona, ja que en aquesta sessió el tema central és la classe de religió;
- que els Escoltes de Menorca celebraran la Diada de Sant Jordi els dies 29 i 30 d'abril i no el 22 i 23 d'abril com estava programat; la trobada d'adolescents es farà el dissabte 8 d'abril.

Sense cap més qüestió, es dona per acabada la sessió.

El Secretari,

Jaume Vidal

COMUNICAT DEL CONSELL DEL PRESBITERI (5-IV-1995) **LA BEATIFICACIÓ DE JOAN HUGUET I CARDONA,** **PREVERE DE L'ESGLÉSIA DE MENORCA**

El Consell del Presbiteri, amb l'acord unànim dels seus membres, ha manifestat al Bisbe de la diòcesi, Mons. Francesc Xavier Ciuraneta, qui ho ha assumit, el desig que es continuï el procés de beatificació del prevere de l'Església menorquina Joan Huguet i Cardona, que morí màrtir el dia 23 de juliol de 1936.

El Presbiteri de Menorca ha arribat majoritàriament a aquest consens després de temps i ha cregut que en aquest moment han canviat les circumstàncies que en altres temps havien desaconsellat de dur a terme el procés incoat. Per açò, desitjam que la represa d'aquest procés sigui ocasió d'unitat, de reconciliació i de perdó entre tots aquells que -per motius d'ideologia, de religió o d'altres- van estar enfrontats en el marc d'una guerra entre germans.

La diòcesi de Menorca sempre ha reconegut el gest valent del seu prevere Joan

en testificar d'una manera pública la seva total adhesió a Jesucrist, al qui havia ja entregat la seva vida en el ministeri sacerdotal, just estrenat. Volem que el seu testimoni martirial sigui avui un element dinamitzador de la fe cristiana, especialment entre els joves, per l'entrega incondicional de la seva vida a Jesucrist.

La seva beatificació, com a reconeixement públic de l'Església al seu gest de santedat personal, ha de ser una ocasió de donar gràcies a Déu pel seu testimoni cristià i sacerdotal i pel de tants altres preveres i laics cristians que, en circumstàncies tan adverses, també van entregar la seva vida; com també per tots aquells qui -fos quina fos la seva ideologia- van suportar la persecució i la mort per fidelitat a la seva consciència.

No sols en el moment del martiri sinó en innumbrables ocasions, l'Església ha estat cridada a exercir el ministeri de la reconciliació. Molt més ara, quan els fets ens remetent a un conflicte violent entre germans, volem entendre dirigides a nosaltres aquelles paraules de Sant Pau als cristians d'Efes: «... ara la sang de Crist us ha acostat. Ell és la nostra pau. De dos pobles n'ha fet un destruint el mur que els separava i abolint amb el propi cos allò que els feia enemics... Així ha posat pau entre els dos pobles i, en ell, n'ha creat un, la nova humanitat...» (Ef 2,13-15).

Exercint, per tant, aquest ministeri que ens ha estat confiat, sentim la crida de demanar la reconciliació en nom de Crist i assumim també, en nom de tots els cristians que formam l'Església, la responsabilitat d'aquelles actituds i fets que no van ajudar a que la pau existís, i en demanam públicament perdó. L'exemple del jove prevere de la nostra Església, Joan, i el de tots els qui van oferir la seva vida són avui una veu profètica que ens demana de viure la fe amb coherència, encarnats en un poble disposat a refer constantment la seva convivència sobre els fonaments del respecte als drets humans, la justícia, la pau i l'estimació fraternal.

Desitjam i esperam que el camí per dur a terme el procés de beatificació sigui fet amb la màxima senzillesa, pròpia d'una Església pobra i evangelitzadora, fidel a Jesucrist i als homes i dones d'avui als qui vol servir des del testimoni martirial i des de l'entrega generosa per la causa del Regne de Déu. Confiam que aquest gest de l'Església, amb la intercessió del prevere Joan Huguet i Cardona, serà font de comunió entre tots.

El Sr. Bisbe ha encarregat al Consell del Presbiteri impulsar tots els tràmits per donar continuïtat a aquest procés de beatificació.

Ciutadella de Menorca, 5 d'abril de 1995

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

ACTA DE LA SESSIÓ (17-XII-94)

Acta de la sessió extraordinària del Consell Pastoral Diocesà que es va celebrar a ca'l Bisbe, el dissabte dia 17 de desembre de 1994, a les 10 hores del matí, d'acord amb el següent ordre del dia:

1. Aportacions a l'estudi de la proposta del Consell Insular de Menorca sobre «Monte Toro, programa Menorca Reserva de la Biosfera».
2. Presentació i aprovació del «Projecte social II Centenari», presentat per Caritas diocesana.
3. Informació de la reflexió feta per la Comissió Permanent (24-11-94) sobre la possibilitat de preparar i celebrar una «Assemblea Diocesana».
4. Altres informacions.

La sessió començà amb una pregària d'advent, després de la qual el Senyor Bisbe prengué la paraula per tal d'informar del recent viatge a Ghana, duit a terme amb la companyia del Vicari General Sebastià Taltavull i el delegat de missions Jaume Albert Vidal, on han estat dues setmanes de visita pastoral i, junts, han pogut comprovar in situ la feina de Manolo Bonet, la situació del país i l'ambient de la població. El viatge, dins el marc del II Centenari, era una resposta efectiva a l'acord pres en un anterior Consell diocesà pastoral i a la petició feta, en aquest mateix sentit, pel Pare Bonet. El senyor Bisbe comentà el fort impacte que causà als expedicionaris el subdesenvolupament i la precària situació en la qual viu aquella gent. La gran acollida de que foren objecte, l'afecte i l'hospitalitat calaren fons en els seus cors. Tots tres valoraren el contacte humà com el més important. Després el Bisbe va descriure amb detall la situació de l'església local allà a Ghana. Comentà també que allà és molt valorada l'acció de Manolo Bonet. El viatge era també un recolzament a la seva tasca. Sebastià Taltavull digué, entre altres coses, que el que li havia xocat més era confirmar personalment la resposta feta entrega total i generosa dels missioners, particularment d'en Manolo Bonet, assumint la duresa quotidiana d'un treball que no s'acaba mai i que sempre demana més dedicació.

A la reunió hi era present, per aquest motiu esmentat, Jaume Albert Vidal qui expressà la conclusió a la qual havia arribat, en viure aquesta forta experiència, i és que hem d'aprendre que no podem restar indiferents davant una situació tan injusta. Hem de fer gestos forts de solidaritat.

Els expedicionaris han retornat a Menorca amb alguns compromisos contrets: a) solucionar el problema estructural de l'església del poblat de Kambatiak, pressupostat en 100.000 pessetes; b) obrir un pou sellat per fer front a la necessitat de l'aigua (10.000 pessetes); c) possibilitat de convertir l'església de Bunkpurugu en la vintena parròquia de Menorca. En aquest sentit no es va concretar en què podria consistir aquesta adhesió; d) possible ajuda dels catequistes menorquins als d'allà

en la seva feina evangelitzadora. Una bona manera seria facilitar-los els diners necesaris per comprar unes quantes bicicletes, el medi de transport que més fan servir.

A continuació es va passar a tractar el primer punt de l'orde del dia. En ell s'exposaren les diverses aportacions fetes a l'estudi de la proposta del Consell Insular de Menorca sobre «Monte Toro...» d'acord amb aquests tres aspectes: a) quina valoració general en feim; b) quines esmenes; c) quines propostes. Davant la impossibilitat de recollir aquí amb detall totes les intervencions hagudes, en feim un resum essencial. En general hi va haver una gran unanimitat de parers. D'una manera general es refusa aquest projecte concret a la vegada que es creu convenient plantejar-ne un altre alternatiu que redefinesqui la fesomia i la qualitat del Toro com a conjunt, controlar tot el que sigui sorollós i afavorir tot el que pugui suposar tranquil.litat i silenci; en definitiva, reafirmar l'ús i la finalitat del Santuari del Toro.

Es rebutja per unanimitat la realització del mirador que hi ha projectat, obra faraònica totalment injustificada. Es veu la conveniència de concentrar el caramull d'antenes que allà dalt s'hi amunteguen; racionalitzar la qüestió dels aparcaments i, en qualsevol cas, habilitar i reservar una zona de tranquil.litat i pau que permeti el recolliment que harmonitzi amb l'espai immediat al santuari.

Posteriorment s'escolliren dos representants del Consell Diocesà Pastoral que han de formar part de la comissió diocesana que ha d'estudiar i determinar definitivament la postura oficial de l'Església de Menorca envers el citat projecte. Els membres triats per unanimitat dels presents foren Antoni Anglada i Antoni Carreras, els quals acceptaren la proposta.

Acte seguit es continuà amb el segon punt. Antoni Carreras presentà per a la seva aprovació quatre projectes, un dels quals havia de ser l'escollit com a Projecte social del II Centenari, presentats per Caritas de Menorca. El primer projecte presentat té com a objectius principals la recuperació de l'activitat agrícola i ramadera al Barranc d'Algendar, lloc d'alt valor ecològic, un dels tres eixos fonamentals de «Menorca, Reserva de la Biosfera» i amb un aspecte preferent la reinserció laboral i la promoció de la persona com a cura terapèutica. Com a dificultats ofereix el propi accés i la baixa productivitat agrícola-ramadera.

El segon projecte presentat fou la recuperació del patrimoni de l'antic asil «Calabria» a Maó, on encara hi resta una capella oberta al culte. Proposta d'actuació en aquest lloc: creació d'una escola-taller de l'I.N.E.M. per a uns 25/30 alumnes (amb una durada de 2 ó 3 anys), amb un pressupost de 120 milions de pessetes. La dificultat que presenta és l'elaboració del projecte molt exhaustiva. S'ha de fer un estudi previ de reforma. Per altra part, quin ús se'n farà després?

1ª planta vivendes per a minusvàlids i per a menors.

El tercer projecte fou el de la Fundació Mestral pensat per a la rehabilitació de persones amb diverses problemàtiques socials a través d'un treball respectuós amb el medi ambient. Recollida de paper i vidre. Lligat amb aquest es presentà final-

ment el quart, consistent en la fabricació de «briquetes», construcció d'una nau i posada en marxa d'una mini-indústria, amb dos objectius: reinserció laboral i activitat ecològica, aquest darrer ubicat a Ciutadella i el tercer a Maó.

Després d'haver considerat les reflexions oferides per Antoni Carreras, es veu la conveniència d'afavorir i impulsar el projecte de la Fundació Mestral, el qual és, per altra part, el que està més enllestit. Es proposà també recolzar els projectes que ja estan en marxa i que són d'interès social i alhora rendibles.

Pel que fa al tercer punt, donada la manca de temps per part de la Comissió Permanent per haver enllestit la proposta de celebració d'una Assemblea Diocesana, es decideix postergar dita proposta pel proper Consell Diocesà de Pastoral del mes de març. La Comissió elaborarà i concretarà el contingut d'aquesta proposta.

P.S. A l'apartat corresponent a la presentació dels projectes, hi mancava incloure el següent: Es decideix que tots els projectes portin el segell del segon Centenari.

Finalment, a l'apartat de les informacions, Sebastià Taltavull comentà la inauguració del Museu Diocesà, del qual va fer una valoració molt positiva i afirmà que des del primer moment havia merescut molts elogis i felicitacions.

I no havent-hi més coses per tractar, s'aixecà la sessió essent les 13'30 hores.

Diego Dubón Pretus, secretari

CONVOCATÒRIA DEL PLE (25-III-1995)

13 de març de 1995

Benvolgut/da:

Em plau convidar-te, en nom del Sr. Bisbe, a participar a la reunió plenària del Consell Pastoral Diocesà que tindrà lloc, si Déu ho vol, a la Casa d'Espiritualitat del Toro, **el dissabte, dia 25 de març de 1995, des de les 10 del matí fins després de dinar.**

El motiu és el següent: el tema d'aquesta reunió és «**la religió a l'escola**». Comptarem amb la presència del **P. Francesc Riu**, *Director del Secretariat de l'Escola Cristiana de Barcelona*, que presentarà el moment actual en què es troba l'ensenyament religiós.

El Consell Pastoral Diocesà vol compartir aquesta preocupació per l'ensenyament religiós i a la vegada aprofundir, amb la vostra ajuda, les **propostes** i el **camí operatiu** que s'ha de seguir i que entre tots haurem de dur a terme corresponsablement.

També dins l'orde del dia el Consell estudiarà la «**proposta d'Assemblea Diocesana**» per a decidir per on i com començar. Seguiran algunes informacions i torn obert de paraula.

Esperam que tindràs interès per compartir aquesta reflexió, ja que també t'afecta d'una manera directa. Són convidats amb tu els Directors dels Col·legis d'Església i els professors de religió dels Instituts i dels Col·legis d'EGB nomenats pel Bisbat. T'esperam. Agrairíem que per al dinar confirmàssis la teva assistència telefonant a les religioses franciscanes del Toro, tel. 37 50 60.

Una abraçada i fins el dissabte dia 25 al Toro

Diego Dubón Pretus, secretari

CRÒNICA DE LA REUNIÓ (25-III-95)

El bisbe Francesc Xavier ha reunit el Consell Pastoral Diocesà, la segona sessió plenària del present curs, per tal d'estudiar monogràficament una de les qüestions que més preocupen a l'Església en els darrers temps: l'ensenyament de la religió. És per això que, en aquesta ocasió, el bisbe ha decidit convocar també els directors dels col·legis confessionals i els professors de religió dels centres públics de l'illa. La reunió, celebrada en aquesta ocasió al Toro, ha comptat amb la qualificada presència del director del Secretariat de l'Escola Cristiana de Catalunya, el salesià Francesc Riu.

Després de la ponència presentada pel P. Riu, on ha analitzat la regulació de la formació religiosa escolar, partint de la Constitució espanyola, dels acords i pactes internacionals, de la LODE, de la LOGSE i del darrer Reial Decret de 16 de desembre, pel qual es regula l'ensenyament de la religió, i d'un plantejament dels reptes i les accions que ha de fer la comunitat eclesial davant d'aquesta situació, tots els membres del Consell i els professionals de l'ensenyança presents, han presentat un seguit de propostes encaminades a prestigiar l'ensenyament religiós escolar i a superar dignament les dificultats que la normativa vigent planteja.

Entre d'altres coses, i en sintonia amb les propostes ja conegudes fetes fa unes setmanes pel Consell del Presbiteri, el Consell Pastoral ha suggerit participar en la gestió directa de l'educació, partint de la inquietud de molts professors, col·laborant en treballs interdisciplinars, mantenint contactes amb els sindicats, escoles d'estiu de reciclatge i de renovació pedagògica.

Els professionals han demanat a la diòcesi la creació d'un centre de recursos i materials i l'oferta d'uns cursos de formació que assegurin la disponibilitat dels mitjans i la preparació necessària per a poder impartir l'assignatura de la religió.

Les parròquies, per la seva banda, han de col·laborar en informar, sobretot als pares i als adolescents, perquè considerin important l'elecció de la religió a l'escola com un mitjà necessari per a la formació integral. En el mateix treball informatiu es demana que es faci també des dels col·legis i associacions de pares, des dels mitjans de comunicació i des de qualsevol instància, sobretot la família.

Per altra banda, el Consell Pastoral Diocesà ha aprovat per unanimitat demanar al bisbe Francesc Xavier que iniciï la consulta als diversos organismes diocesans, representats tots ells al Consell Pastoral, per a conèixer la conveniència de la celebració d'una Assemblea Diocesana que tindria lloc pròximament.

Aquest moment, quan la diòcesi celebra el II Centenari de la seva restauració i a 25 anys ja de la darrera Assemblea Diocesana, sembla més que oportú per a revisar l'època post-conciliar i dissenyar el que ha de ser el futur de la diòcesi menorquina.

CONSELL DIOCESÀ D'ECONOMIA

CONVOCATÒRIA

Ciutadella de Menorca, 28 de març de 1995

Benvolgut/da:

Em plau convocar-te a la reunió del Consell Diocesà d'Economia que tindrà lloc, si Déu ho vol, el **divendres, dia 7 d'abril de 1995, a les 8 del vespre, a la Casa de l'Església, a Maó** i amb el següent *ordre del dia*:

- 1. Revisió del Dia de l'Església diocesana: propaganda i resultat col·lecta.**
- 2. Pressupostos econòmics de les parròquies i altres entitats: aprovació.**
- 3. Finançament de les obres:**
 - a) Seminari Diocesà
 - b) Església parroquial de Santa Eulàlia d'Alaior
 - c) Església dels Socors de Ciutadella
- 4. Aprovació proposta de quota parroquial**
- 5. Aprovació definitiva del model d'inventari de béns mobles.**

Una abraçada,

Sebastià Taltavull i Anglada
Vicari General

DELEGACIÓ D'ENSENYANÇA

RELACIÓ D'ALUMNES INSCRITS A LES CLASSES DE RELIGIÓ I D'ÈTICA - CURS 1994-95 -
INSTITUTS D'ENSENYANCES MITGES

CURS	ALAIOR			MAÓ			CIUTADELLA			GENERALS				PERCENTATGES GENERALS		
		CALBÓ	RAMIS	TOTALS	QUADRADO	A. CARDONA	TOTALS	TOTALS	% ALAIOR	% MAÓ	% CIUTADELLA	% MENORCA				
1er. D'ESO	48								48	77'4			77'4 ÈTICA			
	14							14	22'6				22'6 RELIGIÓ			
2on. D'ESO	46							46	63				63 ÈTICA			
	17							17	27				27 RELIGIÓ			
3er. D'ESO	102	112		112	173	136	309	523	68'9	88'1	84'1		81'4 ÈTICA			
	46	15		15	25	33	58	119	31'1	11'9	15'9		18'6 RELIGIÓ			
4art. D'ESO	89	108		108	171	124	295	492	72'9	75'5	94'5		85'2 ÈTICA			
	33	35		35	7	10	17	85	27'1	24'5	5'5		14'8 RELIGIÓ			
1er. BATXILL. RELIGIÓ	75	42		42	159	55	214	331	78'1	84	95'9		89'7 ÈTICA			
	21	8		8	9	--	9	38	21'9	16	4'1		10'3 RELIGIÓ			
2on. BATXILL. RELIGIÓ	56	35		35	121	44	165	256	80	72'9	90'1		85 ÈTICA			
	14	13		13	17	1	18	45	20	27'1	9'9		15 RELIGIÓ			
1er. BUP				109				109					54'7 ÈTICA			
				90				90					45'3 RELIGIÓ			
2on. BUP				82				82					38'1 ÈTICA			
				133				133					61'9 RELIGIÓ			
3er. BUP				91				91					48'9 ÈTICA			
				95				95					51'1 RELIGIÓ			
TOTALS ÈTICA	416	297		579	624	359	983	1.978	74'1	59'8	90'5		75'6 ÈTICA			
TOTALS RELIGIÓ	145	71		389	58	44	102	636	25'9	40'2	9'5		24'4 RELIGIÓ			
TOTALS ALUMNES	561	368		968	682	403	1.085	2.614					ALUMNES: 2.614			

PERCENTATGES D'ALUMNES INSCRITS A LES CLASSES DE RELIGIÓ I D'ÈTICA - CURS 1994-95 -

CURS	CENTRES CONCERTATS D'E.G.B.						CENTRES PÚBLICS D'E.G.B.						PERCENTATGES GENERALS			
	CIUTAD.	CENTRE	MAÓ	TOTALS	CIUTAD.	%	CENTRE	%	MAÓ	%	CIUTADELLA	% CENTRE	% MAÓ	% MENORCA		
1er. ÈTICA	--	--	--	--	93	54'5	35	28'2	125	47'7	34'1	19'3	34'5	31 ÈTICA		
RELIGIÓ	101	57	100	258	78	45'5	89	71'8	137	52'3	65'9	80'7	65'5	69 RELIGIÓ		
2on. ÈTICA	--	--	--	--	94	61'4	27	26'7	114	41'9	39	18'1	30	30'6 ÈTICA		
RELIGIÓ	88	48	108	244	59	38'6	74	73'3	158	58'1	61	81'9	70	69'4 RELIGIÓ		
3er. ÈTICA	--	--	--	--	93	62'4	24	20'3	116	46'6	38'2	14'3	31'6	29'9 ÈTICA		
RELIGIÓ	94	49	118	261	56	37'5	94	79'7	133	53'4	61'8	85'7	68'4	70'1 RELIGIÓ		
4art. ÈTICA	--	--	--	--	106	63'8	46	38'6	84	34'4	40'1	25'2	23'5	29'4 ÈTICA		
RELIGIÓ	98	63	112	273	60	36'1	73	61'4	160	65'6	59'9	74'8	76'5	70'6 RELIGIÓ		
5è. ÈTICA	--	--	--	--	123	75'4	68	51'9	119	42'6	43'5	37'3	28'6	35'2 ÈTICA		
RELIGIÓ	120	51	136	307	40	24'5	63	48'1	160	57'4	56'5	62'7	71'3	64'8 RELIGIÓ		
6è. ÈTICA	--	--	--	--	94	65'7	74	54'4	158	48'1	34'1	38'3	34'3	35'1 ÈTICA		
RELIGIÓ	132	57	131	320	49	34'3	62	45'6	171	51'9	65'9	61'7	65'7	64'9 RELIGIÓ		
7è. ÈTICA	--	--	--	--	114	78'1	22	28'6	133	44'6	41'3	21'5	31'5	33'6 ÈTICA		
RELIGIÓ	130	25	124	279	32	21'9	55	71'4	165	55'4	58'7	78'5	68'5	66'4 RELIGIÓ		
8è. ÈTICA	--	--	--	--	158	77'4	42	44'2	186	46'2	45'8	33'3	34'9	38'5 ÈTICA		
RELIGIÓ	141	31	129	301	46	22'5	53	55'8	217	53'8	54'2	66'7	65'1	61'5 RELIGIÓ		
1er-2on. d'E.S.O. ÈTICA		27		27										-- ÈTICA		
RELIGIÓ		33		33										100 RELIGIÓ		
TOTALS ÈTICA	--	--	--	--	875	67'5	338	37'5	1.035	44'3	39'7	25'1	31'4	32'8 ÈTICA		
RELIGIÓ	904	441	958	2.303	420	32'5	563	62'5	1.301	55'7	60'3	74'9	68'6	67'2 RELIGIÓ		
TOTALS ALUMNES	904	441	958	2.303	1.295		901		2.336					ALUMNES: 6.835		

DELEGACIÓ DE VOCACIONS

VETLLA DE SANTA MARIA JORNADA MUNDIAL DE LES VOCACIONS

Estimats germans preveres:

Una vegada més, com cada any, us feim saber que el proper *diumenge dia 7 de maig*, diumenge de la quarta setmana de Pasqua, celebrarem, si Déu ho vol, la Jornada Mundial de les Vocacions amb el lema SEREU ELS MEUS TESTIMONIS.

Aquesta vegada tenim una coincidència amb la *vetlla de pregària mariana que es fa des de fa uns anys al Santuari de la Mare de Déu de El Toro la qual es fa el dia anterior, dissabte, a les 10 del vespre*. Hem trobat que seria interessant aprofitar aquesta ocasió per poder celebrar amb tots vosaltres i amb tots els fidels que hi assisteixin la pregària per a les vocacions que cada mes organitzam des de la Delegació de Vocacions. Us recordam que la vetlla de pregària serà el *dissabte, dia 6 de maig, a les 10 del vespre*.

A més d'aquesta carta amb la qual volem convidar-vos personalment, volem també oferir-vos el material vocacional d'aquesta jornada que és el següent:

*** Full per a l'Eucaristia:**

El podreu emprar en les celebracions eucarístiques de les respectives parròquies o allà on es celebri l'Eucaristia (fulla de monicions, pregàries, suggeriments pels cants...).

*** Cartells de la Vetlla i cartells de la Jornada de les Vocacions:**

Són els cartells que podrieu posar a les portes de les esglésies a fi de fer conèixer a la gent les activitats que es celebraran aquests dies.

*** Estampes vocacionals amb l'oració del papa Joan Pau II:**

Us convidam a que les repartiu als fidels que assisteixin a les celebracions de l'Eucaristia del dissabte i del diumenge. La nostra intenció és que aquesta oració sigui resada per tots els presents, introduïda pel celebrant, com a oració final de les pregàries dels fidels. Podria ser un gest significatiu el fet de resar tots junts per demanar al Senyor les vocacions que el seu poble sant tant necessita.

I res més! Per acabar us convidaríem a que animassiú als fidels a assistir a aquesta pregària que farem tots junts a El Toro per pregar a Maria i amb Maria, Mare de Jesús, Mare de tota l'Església, demanant especialment per les vocacions tenint present que «Déu sempre crida!».

Una forta abraçada!!!

Els membres de la Delegació de Vocacions

DELEGACIÓ DE CATEQUESI

CARTA ALS CATEQUISTES

19 d'abril de 1995

Estimat/da catequista:

Fa uns moments ens acabam de reunir a Es Mercadal els components de la Delegació de Catequesi, representants de tots els Centres de la diòcesi, per acabar de concretar els detalls de la **TROBADA DIOCESANA DE CATEQUISTES-95** que tenim programada per al **dilluns, dia 1 de maig al Toro**.

El sentit que li hem volgut donar està molt lligat a dos aspectes que enguany són significatius per la nostra diòcesi: el primer, la **celebració del II Centenari de la restauració de la nostra diòcesi (1795-1995)** i el segon, **l'objectiu diocesà sobre la formació cristiana**, resultat de tot el treball realitzat l'any passat pel Consell Pastoral sobre el fet de la ignorància religiosa. A més, un objectiu que connecta —com ja saps— amb el Congrés de Catequesi celebrat aquests dos anys passats i amb la intenció de concretar aspectes ben pràctics de la catequesi.

Per tant, ho hem concretat així:

a les 10.30: **arribada al Toro i acollida.**

a les 11.00: **pregària i xerrada sobre «les nostres arrels cristianes» a càrrec de Mn. Guillem Pons Pons, Doctor en Història, Director del Museu Diocesà i Rector de la Parròquia de la Concepció de Maó. Col.loqui.**

a les 12.30: **preparació de l'Eucaristia.**

a les 13.00: **concelebració de l'Eucaristia presidida pel Bisbe Francesc Xavier Ciuraneta.**

a les 14.00: **dinar i despedida.**

Esperam poder-nos-hi trobar tots i aprofitar aquesta ocasió d'intercanvi i formació. La celebració del *II Centenari* és una bona ocasió per a conèixer més allò que som i celebrem, a fi de sobre-ho transmetre millor. Prepara aquelles preguntes que t'agradaria formular en relació a tot allò que fa referència a la història de nostra Església menorquina: aniria bé entregar-les per escrit a l'arribada.

Fins el dia 1 de maig al Toro.

Una abraçada en nom de tota la Delegació de Catequesi

Sebastià Taltavull, delegat diocesà

COMUNICACIÓ

21 de març de 1995

Als catequistes de I i II de Confirmació

Estimat/da catequista: Aquesta carta te la dirigim personalment en nom d'ambdues Delegacions per a convidar-te a la *trobada-matinal* que tenim programada a nivell de *catequistes* per el dissabte matí, dia *1 d'abril-95* i que està relacionada directament amb la trobada de tots els *grups de I i II de Confirmació* que tindrà lloc el dissabte de Rams, dia *8 d'abril* al Toro.

Veuràs que hi ha hagut un canvi de dates que ens ha afectat directament a la catequesi. El primer, la nostra trobada-matinal al Toro que teníem programada pel dia 25 de març. I el segon canvi, la trobada amb els grups de Confirmació que estava programada pel dissabte dia 26 d'abril. Aquest darrer canvi va ser arrel d'una petició que ens van fer els escoltes i l'altre prové d'un canvi de dates del Consell Pastoral Diocesà. Aquesta és la justificació que suposo comprendràs.

Dissabte, 1 d'abril-95, al Toro. De 10 h. matí fins després de dinar Trobada-matinal al Toro per als catequistes de I-II de Confirmació

L'objectiu és tenir un matí d'intercanvi d'experiències, de formació, d'informació, de compartir una mateixa tasca amb adolescents, amb tots els goigs i dificultats que suposa. Volem que sigui un matí tranquil que ens ajudi en tots els sentits. Per açò, també pregarem junts i acabarem dinant junts (si has de dinar, telefona a les monges, tel. 37 50 60 perquè ho puguin preparar, pensa-hi!).

En aquesta matinal **revisarem la marxa de la catequesi** de Confirmació, parlarem dels **textos**, dels **mètodes**, dels **objectius** que ens vam proposar en el Congrés, de l'**orientació vocacional** i de la **trobada amb els grups de Confirmació** del dia 8 d'abril, que ja duim dues reunions preparant-la amb la Delegació.

Et volem animar a participar-hi. És un esforç certament, però pensa en el fet del molt que ens ajudam quan ens trobam. Necessitam veure'ns, compartir i animar-nos. És molta la responsabilitat que hem assumit havent d'acompanyar els adolescents en el procés de creixement de la seva fe.

Dissabte de Rams, 8 d'abril-95. De 9.30 matí fins les 3 del capvespre, al Toro

Trobada diocesana de grups de Confirmació I-II

Fixa't en el cartell-programa que hem fet. Has de fer la propaganda directa al teu grup. Mira de donar-lis a cada un cartell, comentar-lo i animar-los a participar-hi. Farem una Gimkama pujant al Toro. Els detalls els explicarem i ho

acabarem de preparar el dissabte, dia 1. Pot anar bé començar així la setmana santa i ajudar-los a una major participació dins les respectives parròquies. Pensam alguna activitat que hi pot tenir incidència.

Idò, fins dissabte dia 1 d'abril. T'esperam al Toro a passar unes hores junts. Ho necessitam pel nostre bé i pels dels catequitzants.

En nom de tots, una abraçada

**Sebastià Taltavull, delegat de Catequesi
i Joan Miquel Sastre, delegat de Vocacions**

DELEGACIÓ DE JOVENTUT

CARTA

Ciutadella, a 14 de Març de 1995

Benvolgut,

Fa tot just un mes, demanava la teva col.laboració per donar a conèixer entre els joves de la teva parròquia o comunitat, la celebració, aquest darrer cap de setmana, d'uns exercicis espirituals especialment dirigits a ells. Idò bé, hi han participat 28 joves que han viscut amb intensitat una experiència de pregària, de silenci, de trobada íntima amb Déu i de celebració joiosa de la fe.

La d'avui és una nova crida en bé de l'evangelització del nostre jovent: dia 26 de març tindrà lloc la trobada diocesana de joves majors de 18 anys; a partir d'una reflexió sobre la Paràbola del Fill Pròdig, volem ajudar als joves a descobrir el sentit del Sagrament del Perdó, com a moment privilegiat en el que experimentam l'amor infinit de Déu Pare.

Voldria, ara, plantejar-te la mateixa pregunta que hem fet als joves, al folletó informatiu: No creus que serà ben polit que tots, un dia a l'any, ens poguem trobar junts, senzillament per començar-nos a conèixer, animar-nos mutuament, compartir l'experiència de la fe viscuda des de diferents realitats i compromisos, celebrar-ho i fer-ne festa junts?

La paraula la tenen els joves, però la seva resposta depèn molt de si els que esteim al seu costat, els ajudam a valorar el fet de trobar-se, comunicar-se, i aprofundir i celebrar la fe.

Igual que vam fer amb els exercicis, s'ha enviat la informació personalment, a tots aquells joves dels quals tenim la seva adreça, però t'adjunt més folletons, per si en coneixes alguns que no ho han rebut, i també els cartells per posar a l'església i als locals on els joves s'hi reuneixen.

Voldria, en nom de tota la Delegació, convidar-te a viure aquesta trobada,

acompanyant personalment als joves, i especialment a concelebrar l'Eucaristia, presidida pel Sr. Bisbe, que serà sobre la una del migdia.

I finalment, demanar-te un favor: que ens tingueu presents en la pregària, a les celebracions de l'Eucaristia d'aquella setmana. Demanar junts la força de l'Esperit és, també, un signe de comunió que, sens dubte, ens ajudarà a tots a viure intensament aquesta trobada d'Església.

Amb el desig de trobar-nos al Toro, rep una abraçada.

Mª Ignàsia Gener Fernández
Delegada Diocesana de Joventut

ARXIPRESTAT DE MAÓ

DOCUMENT FINAL DE L'ASSEMBLEA

A. CRIDA A LA CONVERSIÓ

Fins que arribem a «la talla pròpia de la plenitud del Crist» (Ef. 4.13) ens queda encara un llarg camí a recórrer com a cristians, com a comunitats i com a organització eclesial.

Per açò ens hem de convertir

- de les nostres incoherències personals,
- de la nostra poca disposició a escoltar,
- de l'excés de paraules i la manca d'acció,
- de la poca inquietud per formar-nos cristianament,
- de la por de ser criticats, de ser i aparèixer diversos,
- de la inhibició davant les tasques eclesials...
- de la manca de presència cristiana en la família...

Les nostres comunitats cristianes

- no han aconseguit corregir el consumisme manifestat en les primeres comunions, manquen d'empenta evangelitzadora,
- no connecten prou amb el jovent i amb els altres sectors,
- no conjuminen prou bé l'ajut als marginats amb l'evangelització explícita,
- analitzen i coneixen poc la realitat social,
- no són prou obertes a d'altres comunitats i grups,
- són encara massa clericals,
- usen un llenguatge sovint poc concret i actual...

La nostra organització eclesial

- no afavoreix prou el treball conjunt a través de la catequesi, l'institut de teologia, els canals d'informació.

B. CONSCIENTS QUE NO ARRIBAM A TOTHOM

En la nostra tasca evangelitzadora i formativa arribam només a un petit cercle. Molts de batiats queden fora del nostre abast. Hem d'eixamplar la perspectiva i l'estratègia de la nostra acció pastoral i arribar:

- * a la gent de 25-40 anys.
- * a les parelles joves.
- * ser presents en instàncies seculares com Apas, associacions de veïns, sindicats, partits...
- * a la gent de segona residència i llocs d'estiueig.
- * als llocs i situacions de conflicte (laborals...).
- * als cristians de «fe heretada».
- * als intel·lectuals, professionals.

C. PROPOSTES D'ACTUACIÓ O INTERVENCIÓ

Volem respondre a buits i mancances que s'han posat de relleu en les reflexions i col·loquis de l'Assemblea. Aquestes propostes només són viables si qualcú les assumeix i fa seves.

1. **GRUPS DE MATRIMONIS:** reunir un capvespre els grups de matrimonis, parelles i persones individuals que es troben o treballen en el camp de la pastoral matrimonial i familiar. La comissió arxiprestal de família fa una convocatòria per al diumenge de capvespre 7 de maig, a la Casa de l'Església. (vegeu més avall).

2. **GRUPS D'ESTUDI BÍBLIC:** fer una sessió conjunta els diferents grups que enguany estudien la Bíblia tant els d'àmbit parroquial com el de l'Institut de Teologia. Aquesta sessió pot servir per a intercanviar experiències i coneixements sobre la Sagrada Escripura.

3. **CURSET PER A LECTORS LITÚRGICS:** s'ha encomanat a n'Ernesto Vera, professor de religió al Joan Ramis de Maó, la direcció d'aquesta sessió. Ja s'ha realitzat dia 1 d'abril amb una notable assistència: hi han participat prop de 30 lectors.

4. **REESTRUCTURAR I COMPLETAR** comissions de pastoral juvenil, de pastoral familiar i de formació d'adults perquè puguin coordinar millor la feina en l'àmbit arxiprestal.

5. **DEMANAR A LA DELEGACIÓ DE CATEQUESI** de la diòcesi que facilita material àudio-visual (pòsters, diapositives, cassettes, vídeos) útil per a la catequesi, així com també informació sobre recursos didàctics de cara a símbols, iconografia, etc.

6. **FER ARRIBAR INFORMACIONS** sobre misses, actes formatius, activitats, al màxim nombre de gent a través del diari o de cartells.

7. PER AL PROPER CURS 95-96:

- a. banc de material i inventari àudio-visual a disposició de tot l'arxiprestat.
- b. pla conjunt de formació de tot l'arxiprestat en vistes a coordinar, reforçar, unificar iniciatives.
- c. restauració de la sala d'actes de la Casa de l'Església.

SECCIÓ INFORMATIVA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de març

- 1.- Participa en el recés de Quaresma dels preveres. Presideix l'Eucaristia en la Catedral.
- 2.- Es reuneix amb els Bisbes i Vicaris Generals de les Diòcesis Balears.
- 3.- Participa a València en la reunió de la Província Eclesiàstica.
- 4.- Participa en l'Assemblea de l'Arxiprestat de Ciutadella.
- 5.- Presideix els actes de la festa de la Capella Davídica. Es reuneix amb les Maries dels Sagraris.
- 6.- Presideix la reunió de la Comissió de Patrimoni.
- 7.- Rep visites.
- 8.- Presideix el Consell Presbiteral. Rep visites a Maó.
- 9.- Rep visites. Gravació a la COPE.
- 10.- Rep visites.
- 11.- Dirigeix el recés a les religioses.
- 12.- Presideix l'Eucaristia a la capella de la Consolació, de Maó.
- 13-16.- Participa en un seminari en el Parlament Europeu d'Estrasburg.
- 17.- Visita l'hospital de Maó.
- 18.- Es reuneix amb la Comissió d'Economia. Pronuncia una conferència a la Parròquia de Sant Martí, de Es Mercadal.
- 19.- Reunió de Caritas.
- 20.- Participa en els actes del Dia del Seminari.
- 21.- Rep visites.
- 22.- Rep visites.
- 23-24.- Participa en Jornades de Formació Permanent del Clergat.
- 24.- Assisteix a la conferència que pronuncia el Sr. Bisbe de Mallorca amb ocasió del Segon Centenari de la Restauració de la Diòcesi.
- 25.- Presideix la reunió del Consell Pastoral Diocesà.
- 26.- Participa en la Trobada Diocesana de Joves. Visita religioses.
- 27.- Despatx.
- 28.- Rep visites.
- 29.- Rep visites a Maó.
- 30.- Despatx.
- 31.- Rep visites.

Mes d'abril

- 1.- Despatx.
- 2.- Participa en la pregària vocacional.

- 3.- Despatx.
- 4.- Rep visites.
- 5.- Presideix una sessió extraordinària del Consell Presbiteral. Visita la catequesi d'una parròquia. Rep visites a Maó. Pronuncia el pregó de Setmana Santa a Maó.
- 6.- Despatx.
- 7.- Presideix el Consell d'Economia.
- 8.- Participa en la trobada de joves de catequesi de Confirmació al Toro.
- 9.- Presideix l'Eucaristia del Diumenge de Rams a la Catedral.
- 10.- Rep visites.
- 11.- Rep visites. Grava a la COPE.
- 12.- Participa en la pregària dels preveres i presideix la Missa Crismal.
- 13.- Visita una religiosa malalta. Presideix la Missa in Coena Domini.
- 14.- Participa en els actes del Divendres Sant, a la Catedral.
- 15.- Reunió d'Arxiprestat al Toro. Presideix la Vetlla Pasqual a la Catedral.
- 16.- Presideix la Missa del Dia de Pasqua en la Parròquia de Santa Maria de Maó.
- 17-22.- Dies passats a La Palma d'Ebre amb la seva família.
- 23-28.- Reunió plenària de la Conferència Episcopal Espanyola.
- 29.- Despatx.
- 30.- Despatx.

CRÒNICA DIOCESANA

ASSEMBLEA DE L'ARXIPRESTAT DE MAÓ

14 aportacions escrites de comunitats i grups han estat presentades a l'Assemblea Arxiprestal: quasi bé totes les parròquies i comunitats cristianes a més d'altres grups especialitzats. Es calcula que prop de 300 persones han participat en aquest treball de reflexió que sobre la **formació cristiana** va orientar en **Salvador Cardús** amb la seva ponència. Aquestes reflexions han estat recollides pel grup coordinador. En **Diego Dubón** i **N'Elvira Pons** han estat encarregats d'exposar-ne una síntesi a l'Assemblea reunida el dissabte de capvespre, dia 4, a la Casa de l'Església.

● **L'Assemblea és un lloc d'intercanvi i comunicació.** En aquesta ocasió ha recollit informació sobre el que es fa a l'arxiprestat de cara a la formació d'adults. Aquesta informació ha estat exposada en 11 murals a la Casa de l'Església. Unes 87 persones acudeixen setmanalment o quinzenalment, en tres grups diferents, a sessions de formació **bíblica**; amb la mateixa periodicitat, una cinquantena de per-

sones participen en diferents grups formatius de catequesi d'adults o seminaris, organitzats a nivell parroquial o interparroquial. També hem de comptar una sèrie d'iniciatives entorn de la missa dominical (preparació de la litúrgia, lectors), dels sacraments (matrimoni, baptisme) o dirigida als pares de fills que van a catequesi. Açò sense comptar la feina formativa dels moviments i grups més especialitzats.

La sessió plenària de l'Assemblea ha reunit enguany unes 85 persones: es pot dir que quasi totes les comunitats i moviments hi estaven representats. Després d'una pregària i d'escoltar l'informe sobre el treball de reflexió presentat, els assistents s'han distribuït en 8 grups per respondre a un qüestionari que marcava la pauta del diàleg: quins buits constatarem en la tasca de formació? a qui no arribam? i propostes en ordre a potenciar, corregir o introduir mitjans de formació cristiana. El col.loqui final, moderat per En **Joan Miquel Pons** i Na **Cati Sintes**, ha donat compte de l'àmplia, variada i de vegades una mica dispersa reflexió compartida en els grups. No s'ha arribat a cap conclusió pràctica; el temps, d'altra banda, no donava per més. Ara el **grup coordinador** (convocat el proper dimarts, 14) haurà de concretar totes aquestes convergències i impulsar-ne la realització.

En el col.loqui, entre les veus que s'han sentit amb força, cal esmentar la de Na **Milagros Pons**, delegada de Mans Unides, que havent tornat de Ghana, es posa a la feina en la preparació d'una gran fira que tindrà lloc al Carme els dies 16-19; i la d'En **Mateu Seguí** que ha donat una paraula d'encoratjament per mirar cap endavant sense por; i la d'En **Sebastià Taltavull**, vicari general, que s'ha fet present a l'Assemblea i ha deixat plantejada no la necessitat de formació sinó de la d'una pedagogia de la formació cristiana que «aculli, acompanyi, integri, comprometi, encarni i celebri».

ASSEMBLEA DE L'ARXIPRESTAT DE CIUTADELLA

El passat dissabte, dia 4 de març, ens vam trobar al Socors, per celebrar la tercera Assemblea arxiprestal, unes 170 persones de totes les Parròquies i Centres d'Església de la Ciutat. L'havíem preparada de manera diferent de les dues primeres. No es tractava d'afegir feina a la que ja fa cada Comunitat, l'important era posar-ho en comú perquè això ens ajudi a fer avant, per saber que no anam sols, sinó que a partir de l'objectiu diocesà tots anam fent camí i és bo que ho coneguem.

Després de la pregària inaugural, començant per la Catedral i acabant per sant Miquel, totes les Comunitats cristianes de Ciutadella van exposar, de manera diversa, el que cada una d'elles té programat i dur a terme al llarg d'aquest curs, tenint present que l'objectiu diocesà és: «Procurar una formació cristiana integral que capaciti per entendre, celebrar, viure i testimoniar l'Evangelí de Jesucrist».

Vam poder comprovar que totes les Comunitats tenen organitzada la catequesi tradicional, però que també totes ja tenen catequesi familiar; totes d'una manera o

altra treballen amb adults: matrimonis, Vida Creixent, Catequesi d'adults i de majors; els joves també tenen la seva atenció ja sia en la JARC, JOC/JOBAC, Gent Jove, Escoltisme i el procés de POSTCONFIRMACIÓ. Es va accentuar que el centre de tota la vida cristiana és en la celebració Eucarística i que el principal compromís de les parròquies en servei dels germans és en la Caritas parroquial.

Acabada aquesta presentació Mn. Teodor Suau va fer una reflexió sobre «Viure l'esperança de la fe». Ho va fer començant per una valoració positiva de tot el que s'havia presentat de cada comunitat i animant a fer cada dia més realitat tota aquesta planificació. La seva exposició va ser intentar ajudar a descobrir el sentit de tot el que fem. El perquè de tots els esforços per dur endavant la tasca evangelitzadora a aquest món nostre, que tan sovint està mancat de Bona Nova i d'esperança.

L'Assemblea a més de tenir un to valoratiu del que s'està treballant i d'animació a anar endavant, també estava pensada amb to festiu, per això tots, després de la ponència i el diàleg obert final, vam anar a compartir l'Eucaristia a la Catedral, com a signe del fet que volem celebrar el segon centenari de la restauració de la Diòcesi treballant en bé dels germans i vivint la fe en comunió. Va presidir la concelebració el Sr. Bisbe que ens va animar a què aquesta Quaresma que acabam de començar ens ajudi a caminar cap una celebració joiosa de la Pasqua havent treballat per a la nostra conversió, cada dia.

Com a cloenda de l'Assemblea, per fer més clara aquesta dimensió festiva ens vam trobar a unes dependències del Seminari per a compartir un frugal sopar amb unes pastes que entre tots els participants s'havien aportat.

Els comentaris foren molt positius tant de la participació i presentació de les distintes comunitats, com de l'exposició del ponent. Un dels assistents comentava: «Ho ha exposat tan bé que t'ho ficava dins la boca i t'ho havies d'empassar perquè ho entenies tot».

Aquesta és una visió ràpida de com ha anat la tercera Assemblea. Ara ens toca a tots continuar treballant en la línia començada i assimilant totes aquelles bones idees que ens ha comunicat En Teodor Suau.

TROBADA DIOCESANA DE JOVES

«... i vàrem experimentar l'Amor del Pare».

Amb el lema «Benvolgut Pare», el passat dia 26 de març, al Santuari del Toro, ens vàrem reunir un grup d'uns 60 joves, arribats de diferents grups i pobles, per a compartir experiència de fe i conviure junts durant unes hores.

A primera hora de la trobada, vàrem anar arribant lentament, amb una inquietud per part dels organitzadors, per la resposta que hi hauria, ja que havia arribat el ressò de que molts grups havien manifestat «no podem...», però sí, es va fer un grup que valia la pena...

Un grup de Ciutadella, En Miquel, Na Caro i Na Nina, dirigits per Na Mari Genestar, va introduir la jornada, amb la representació de la Paràbola del Fill Pròdig, actualitzada en una situació dels joves d'avui...

Després, per grups, i amb l'ajuda d'uns adults (Na Tere Llaneras, En Biel Seguí, En Martí Deyà, En Tiago Serra i En Joan Mercadal) vàrem encetar la reflexió, comentant entre tots les actituds dels personatges de la Paràbola. Vet aquí algunes de les opinions recollides:

* La paràbola s'hauria de dir Paràbola del Pare Bo, doncs la descoberta del Pare, despertava en el cor dels grups, la seva gran actitud d'Amor.

* En la nostra vida sovint actuem des dels tres personatges: Pare, fill pròdig i fill gran...

* El «fill gran» moltes vegades es fa present en nosaltres, quan no fem mal, però deixam de fer el bé...

Les paraules d'En Sebastià Taltavull, a la seva xerrada, varen arrodonir la reflexió dels grups, destacant la gran figura del Pare, amb les seves actituds d'amor, de confiança, de perdó... i el Sagrament del Perdó, ja que és Jesús el qui ens relaciona amb tots els germans, som Església, i a través d'Ell vivim aquest amor, aquesta confiança, aquest perdó.

A continuació l'Eucaristia presidida pel bisbe, aquesta, viscuda en profunditat, amb actitud de pregària, de celebració, de silenci, de cant... El grup de músics de la parròquia de Sant Martí des Mecadal va animar-la amb la seva música.

I compartir taula i festa, fins l'hora de la partida, en que davant la Mare de Déu, vàrem cantar l'Hora dels Adéus, i el bisbe ens va exhortar a viure les descobertes fetes durant la jornada, dins les nostres realitats.

L'ambient aconseguit al llarg de la trobada va ser de comunió, reflexió, celebració, alegria... Una positiva jornada per a tornar a repetir.

Val la pena fer camí tots junts... intentem poc a poc sentir fortament que val la pena unir-nos en el nom de Jesús, per després, amb la força del seu Esperit, tornar als nostres llocs de missió i servei.

EXERCICIS ESPIRITUALS PER A JOVES

«Després d'acomiar-los, va pujar tot sol a la muntanya a pregar» (Mt. 14,23).

Açò va fer Jesús moltes vegades, al llarg de la seva vida, per reprendre forces i posar-se en mans del seu Pare, en moments decisius de la tasca que Déu li havia encomanat.

Així, també, nosaltres, un grup d'una trentena de joves de tots els pobles de l'illa ens reunirem els dies 10, 11 i 12 de març dalt el Toro, deixant amics, festetes, T.V...., per participar ens els exercicis espirituals que enguany van córrer a càrrec

de Na **Llum Delás** (religiosa i psicòloga molt ficada en el món dels més pobres de la nostra societat).

Era una aturada que tots «necessitàvem» fer per pensar en la nostra fe, a voltes un poc feble, en els nostres dubtes, en la nostra relació amb Déu... però, sobretot per experimentar l'Amor de Déu envers nosaltres. Amor, que tots els que allà érem vam sentir, cada un a la nostra manera, dins el nostre cor; i que era molt difícil d'explicar amb paraules però que... «és tan cert que ho pots tocar amb les mans», com ens va dir N'Antoni d'es Mercadal que hi participava per primera vegada.

Van ser dies intensos, però plens de sentit, que van començar sobre un «desert» de tres hores després d'una xerrada sobre el silenci, on es va ressaltar la figura de Maria com a dona del silenci expectant. Un silenci que, en alguns moments, va ser costós, per la falta de «pràctica» i perquè estam immersos en un món ple de renous que apaguen la veu de Déu, fins i tot la veu dels altres. Un silenci que ens havia de dur a un diàleg d'Amor entre Déu i cada un de nosaltres.

Na Llum, també, al llarg de diferents xerrades i d'una manera molt vivencial i experimentada ens va parlar del vertader estil de vida dels cristians, un estil que s'aprèn a força de viure'l; del que significa estimar sense mesura i de les diferents crides que Déu ens fa i que es troben en l'entorn més pròxim.

Aquestes xerrades van estar acompanyades de pregàries de vespres i laudes, i de l'Eucaristia, moments que feien més forts els sentiments que brollaven de les nostres estones de silenci i que refermaven els llaços d'amistat que es van crear entre tots nosaltres.

Amics que vau participar-hi, esper que l'esperit d'Amor que allà dalt bufà tan fort com la tramuntana, vos encoratgi cada dia més a ser testimonis de la fidelitat de Déu vers nosaltres. Amics, que no heu pogut anar-hi mai, no deixeu de perdre l'oportunitat de sentir una pau profunda en el vostre cor. El silenci no fa por, el silenci engresca.

I a tu, Llum, moltes gràcies per compartir amb nosaltres el que és la teva felicitat i la teva simpatia.

FESTA DE LES MARIES DELS SAGRARIS

Celebració del Dia universal de l'Obra de les Maries dels Sagraris.

Les Maries dels Sagraris de tota Menorca han celebrat la seva festa anual a nivell diocesà a Ciutadella, el dia 5 de març.

No vull fer una breu ressenya dels fets: a tal hora això, a tal hora això altre, sinó que tractaré d'expressar ses impressions viscudes per tothom aquell dia.

Ara explicaré el més important, a grans trets i després faré, comptant amb el vostre aprovament, un comentari personal.

Els actes de la celebració van ésser:

1.- **Trobada al Socors** presidida pels senyors assessors de l'Obra i del Senyor Bisbe, el qual va quedar gratament sorprès (així ho va dir) en veure tanta gent devota de Jesús Sagramentat. Vam escoltar les seves paraules i 25 senyores van rebre de les seves mans la insígnia que les feia ingressar a l'Obra de les Maries.

2.- **Un acte eucarístic** a l'església del Sant Crist, presidit pel Senyor Cots, Assessor diocesà de l'Obra i el senyor Pedro Salord, assessor de Ciutadella. Acte profund de meditació sobre l'Eucaristia, de pregària i recepció de la Benedicció del Santíssim.

3.- **Visita al Museu Diocesà** del Seminari dirigida pel seu Director, Guillermo Pons, Pvre.

Hi pot haver res més polit que una reunió de gent (que omplia dos autobusos) sols per anar a resar i viure un capvespre dedicat al Senyor i a les seves obres? Idò això va ésser aquest diumenge 5 de març. Tothom havia deixat les altres opcions que tenen els diumenges, per exemple, les àvies i avis, els néts o, millor dit, s'ho havien emportat tot dins el seu cor per presentar-ho al Senyor. N'hi havia una que em deia: «**Què serà dels que ens vénen darrera? Hi haurà fe d'aquí endavant?**» Jo crec que sí. Que Déu escoltarà ses nostres oracions. Encara n'hi ha de caliu colgat, i vindrà el dia que prendrà foc a tota la terra i Jesús estarà amb noltros que hem fet es possibles per no abandonar-lo en el Sagrari.

CRÒNICA DE LA JORNADA MUNDIAL DE LES VOCACIONS

El diumenge IV de Pasqua, dia 7 de maig, diumenge del Bon Pastor, celebrarem la Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions. Enguany amb el lema: **SEREU ELS MEUS TESTIMONIS.**

El dia 6 de maig a les 22 h., es va celebrar la Vetlla de Sta. Maria, amb motiu de la festa de la Mare de Déu del Toro. Aquest any coincidia amb la Jornada de les Vocacions. Per aquest motiu la Delegació de Pastoral Vocacional va organitzar la celebració que va tenir un caire marià-vocacional.

Presidits pel Sr. Bisbe, nombrosos preveres, i participat per una gran assistència l'acte va resultar profund, contemplatiu i alegre. Les lectures, els salms, els cants, el testimoni, els símbols, les pregàries, l'ambientació... tot va ajudar a pregar -a i amb- Maria. Ella és el model vocacional per excel·lència. Aquell vespre contemplaren el seu «**Sí incondicional a la Paraula**» i des d'ella es convidaba a respondre a la crida de Déu.

Hem de valorar la gran resposta per part dels joves. Ells van pujar a la muntanya per pregar... ara esperam que la invitació feta per Jesús a seguir-lo trobi respostes valentes i generoses d'entrega a la vida ministerial i religiosa.

El dia següent, diada de les Vocacions, a cada parròquia es va concienciar i pregar per aquesta necessitat. Es van repartir els cartells, folletons i les estampes del

Sant Pare, que repartides a totes les persones que assistien a la Eucaristia pregaven junts al Bon Pare per aquesta intenció. També s'ha d'agrair el testimoni de les religioses que, després de molts d'anys de consagració, van donar el testimoni de la seva experiència, recollit en un full especial que es va editar junt amb el Full Dominical.

Si és cert que són necessàries aquestes jornades, més ho és que tots i cada un, consagrats i laics, hem de ser mediació del Senyor, que proposa i convida a seguir-lo en l'entrega incondicional a Déu i als germans.

TROBADA D'ADOLESCENTS (8-IV-1995)

La ruta de la quaresma arribava al seu terme i presagiava la Pasqua, l'itinerari de la catequesi de confirmació podia superar l'àmbit de la comunitat parroquial i ser compartit per tots els qui en la diòcesi fan un mateix camí, l'esclatant primavera convidava a la joia, a la festa i a l'amistat.

L'església de Sant Martí d'Es Mercadal quedà plena a vessar d'adolescents. S'organitzaren els grups. Muntanya amunt i a peu es va realitzar una dinàmica activa i distesa ginkama. Hi va haver temps per al coneixement, l'intercanvi, l'aprofundiment i la pregària. Al pati del Santuari, En Pau Torroell posà tota la seva habilitat musical i capacitat narrativa per al conte «el país del silenci». Suggerent, crític, engrescador.

La pregària, presidida pel bisbe Francesc Xavier, al voltant de la Mare de Déu explicità dubtes, fidelitats i compromisos del procés personal de fe dels adolescents presents. Fou una viva cloenda entre cants i aportacions concretes que s'havien treballat. El bisbe dibuixà el ventall de possibilitats diverses que concreten la vocació cristiana i animà els joves a escoltar la crida i seguir-la. Un ram d'olivera i un ciri fou el símbol entregat a un representant de cada centre de catequesi, testimoni de la presència d'uns adolescents en les comunitats parroquials, que han de ser acompanyats per elles.

Una de les proves de la ginkama demanava redactar el lema d'una pancarta davant els problemes més greus que té la humanitat, Espanya i Menorca. Vet aquí algunes respostes significatives:

Humanitat: «Tots som iguals», «Xenofòbia, fins quan? per què?», «No llores por un mundo que lucha; lucha por un mundo que llora», «Tots contra la fam», «Si hem nascut per viure, per què deixam que la gent innocent mori?», «Ni rics ni pobres. Tots iguals», «La humanitat necessita una neteja: fem-la nosaltres!», «Aprèn a ser solidari», «Si vols la solidaritat al món, comença pel teu entorn».

Espanya: «Feina per a tots», «Superarem la crisi entre tots», «Acabem amb la corrupció», «No se preocupen tanto por la vida, no van a salir vivos de ella», «Espanya som tots: teniu-nos en compte!», «Per una Espanya millor, fora drogues i corrupció!», «Fora el terrorisme», «Si la solidaridad existe, España subsiste».

Menorca: «Seny amb es turisme», «La manca d'aigua, un problema de tots», «Respectem la natura i els animals», «Una Menorca urbanitzada no és Menorca. Protegir-la és feina de tots», «Menorca és massa!», «Recicla i gasta manco energia», «Pensa globalment i actua localment», «Reserva de la Biosfera: pràctica?», «Si vols trobar sol, història i bona gent, vine a Menorca corrents!», «Demanem el 0'7%», «Menorca, terra de llibertat», «Menorca és solidària, no ens duguis la contrària».

«A Déu ningú no l'ha vist mai, és difícil creure», «Tenim vessa», «Males influències ens fan desviar del camí», «Sentim vergonya del que diran els altres», «Ens és difícil creure en Déu quan et succeeixen coses dolentes i quan veus injustícies i guerres en el món», «Ens costa anar a missa, resar i anar a la catequesi», «Determinades pel·lícules i amistats ens influeixen negativament», «Ens costa entendre i reflexionar», «La pròpia indecisió i el pes de la societat», «L'avorriment», «Les incògnites de la vida», «Sempre acabam deixant-nos endur per allò que fan els amics», «Es difícil creure quan només val lo científic i tècnic», «No sempre acabam d'entendre allò que fa i diu Jesús».

Es demanava als adolescents un exercici d'imaginació: Què creis que us diu Jesús en aquest moment? Aquestes són algunes respostes:

«No tingueu por, comptau amb la meva força, vencerem els obstacles i els dubtes», «Animau-vos», teniu confiança, siau lliures, feis nous amics...», «Mirau endavant, no enrera, viviu el present!», «Jo no us deixaré», «Vltros podeu arribar molt enfora si us fiau de mi», «En la vida trobareu moltes costes com aquesta, però no us desanimeu», «Vull caminar amb vltros i formar part del grup. Em voleu?», «Voler és poder», «Superau tota temptació», «Estic molt content de que seguïu els meus passos i hàgiu pres la decisió de confirmar la vostra fe. Seguir fins dalt sense fer cas de la crítica de la gent que no accepta allò que feis», «Estic content de veure-us com suau per seguir-me», «Venga, amics, vltros podeu. Teniu confiança i continuau. Pensau que el meu camí ja el vaig fer per vltros», «Jo també he passat per moments difícils i amb la força de Déu vaig aconseguir d'estimar-vos», «Si voleu arribar a mi, seguïu-me amb el cor, no només amb el cos», «No deixeu el camí començat».

SECCIÓ DOCUMENTAL

CARTA DEL SANTO PADRE JUAN PABLO II A LOS SACERDOTES CON OCASIÓ DEL JUEVES SANTO DE 1995

1. «¡Honor a María, honor y gloria,
honor a la Santísima Virgen! (...).
Aquél que creó el mundo maravilloso
honraba en Ella a la propia Madre (...).
La amaba como madre, vivió obedeciéndola.
Aunque era Dios, respetaba todas sus palabras».

Queridos hermanos Sacerdotes:

No os asombréis si comienzo esta Carta, que tradicionalmente os dirijo con ocasión del Jueves Santo, con las palabras de un canto mariano polaco. Lo hago porque este año quiero hablaros de la importancia de la mujer en la vida del sacerdote, y estos versos, que yo cantaba desde niño, pueden ser una significativa introducción a esta temática.

El canto evoca el amor de Cristo por su Madre. La primera y fundamental relación que el ser humano establece con la mujer es precisamente la de hijo con su madre. Cada uno de nosotros puede expresar su amor a la madre terrena como el Hijo de Dios hizo y hace con la suya. La madre es la mujer a la cual debemos la vida. Nos ha concebido en su seno, nos ha dado a luz en medio de los dolores del parto con los que cada mujer alumbra una nueva vida. Por la generación se establece un vínculo especial, casi sagrado, entre el ser humano y su madre.

Después de engendrarnos a la vida terrena, nuestros padres nos convirtieron, por Cristo y gracias al sacramento del Bautismo, en hijos adoptivos de Dios. Todo esto ha hecho aún más profundo el vínculo entre nosotros y nuestros padres, y en particular, entre cada uno de nosotros y la propia madre. El prototipo de esto es Cristo mismo, Cristo-Sacerdote, que se dirige así al Padre eterno: «Sacrificio y oblación no quisiste, pero me has formado un cuerpo. Holocaustos y sacrificios no te agradaron. Entonces dije: ¡He aquí que vengo... a hacer, oh Dios, tu voluntad!» (Hb 10,5-7). Estas palabras involucran en cierto modo a la Madre, pues el Padre eterno formó el cuerpo de Cristo por obra del Espíritu Santo en el seno de la Virgen María, gracias a su consentimiento: «Hágase en mí según tu palabra» (Lc 1,38).

¡Cuántos de nosotros deben también a la propia madre la vocación sacerdotal! La experiencia enseña que muchas veces la madre cultiva en el propio corazón por muchos años el deseo de la vocación sacerdotal para el hijo y la obtiene orando con insistente confianza y profunda humanidad. Así, sin imponer la propia voluntad ella favorece, con la eficacia típica de la fe, el inicio de la aspiración al sacerdocio en el alma de su hijo, aspiración que dará fruto en el momento oportuno.

2. Deseo reflexionar en esta Carta sobre la relación entre el sacerdote y la mujer,

ya que el tema de la mujer merece este año una atención especial, del mismo modo como el año pasado la tuvo el tema de la familia. Efectivamente, se dedicará a la mujer la importante Conferencia internacional convocada por la Organización de las Naciones Unidas en Pekín, durante el próximo mes de septiembre. Es un tema nuevo respecto al del año pasado, pero estrechamente relacionado con él.

A esta Carta, queridos hermanos en el sacerdocio, quiero unir otro documento. Así como el año pasado acompañé el mensaje del Jueves Santo con la Carta a las Familias, del mismo modo quisiera ahora entregaros de nuevo la Carta apostólica *Mulieris dignitatem* (15 de agosto de 1988). Como recordaréis, se trata de un texto elaborado al final del Año Mariano 1987-1988, durante el cual publiqué la Carta encíclica *Redemptoris Mater* (25 de marzo de 1987). Deseo vivamente que durante este año se lea de nuevo la *Mulieris dignitatem*, haciéndola objeto de meditación y considerando especialmente sus aspectos marianos.

La relación con la Madre de Dios es fundamental para la «reflexión» cristiana. Lo es, ante todo, a nivel teológico, por la especialísima relación de María con el Verbo Encarnado y con la Iglesia, su Cuerpo místico. Pero lo es también a nivel histórico, antropológico y cultural. De hecho, en el cristianismo, la figura de la Madre de Dios representa una gran fuente de inspiración no sólo para la vida espiritual, sino incluso para la cultura cristiana y para el mismo amor a la patria. Hay pruebas de ello en el patrimonio histórico de muchas naciones. En Polonia, por ejemplo, el monumento literario más antiguo es el canto *Bogurodzica* (Madre de Dios), que ha inspirado en nuestros antepasados no sólo la organización de la vida de la nación, sino incluso la defensa de la justa causa en el campo de batalla. La Madre del Hijo de Dios ha sido la «gran inspiradora» para los individuos y para naciones cristianas enteras. También esto, a su modo, dice muchísimo de la importancia de la mujer en la vida del hombre y, de manera especial, en la del sacerdote.

Ya he tenido oportunidad de tratar este tema en la Encíclica *Redemptoris Mater* y en la Carta apostólica *Mulieris dignitatem*, rindiendo homenaje a aquellas mujeres -madres, esposas, hijas o hermanas- que para los respectivos hijos, maridos, padres y hermanos han sido una ayuda eficaz para el bien. No sin motivo se habla de «talento femenino», y cuanto he escrito hasta ahora confirma el fundamento de esta expresión. Sin embargo, tratándose de la vida sacerdotal, la presencia de la mujer asume un carácter peculiar y exige un análisis específico.

3. Pero volvamos, mientras tanto, al Jueves Santo, día en el que adquieren especial relieve las palabras del himno litúrgico:

Ave verum Corpus natum de Maria Virgine:

Vere passum, immolatum in cruce pro homine.

Cuius latus perforatum fluxit aqua et sanguine:

Esto nobis praegustatum mortis in examine.

O Iesu dulcis! O Iesu pie! O Iesu, fili Mariae!

Aunque estas palabras no pertenecen a la liturgia del Jueves Santo, están profundamente vinculadas con ella.

Con la Última Cena, durante la cual Cristo instituyó los sacramentos del Sacrificio y del Sacerdocio de la Nueva Alianza, comienza el Triduum paschale. En su centro está el Cuerpo de Cristo. Es este Cuerpo el que, antes de sufrir la pasión y muerte, durante la Última Cena se ofrece como comida en la institución de la Eucaristía. Cristo toma en sus manos el pan, lo parte y lo distribuye a los Apóstoles, pronunciando las palabras: «Tomad, comed, éste es mi cuerpo» (Mt 26,26). Instituye así el sacramento de su Cuerpo, aquel Cuerpo que, como Hijo de Dios, había recibido de la Madre, la Virgen Inmaculada. Después entrega a los Apóstoles el cáliz de la propia sangre bajo la especie de vino, diciendo: «Bebed de ella todos, porque ésta es mi sangre de la Alianza, que es derramada por muchos para perdón de los pecados» (Mt 26, 27-28). Se trata aquí de la Sangre que animaba el Cuerpo recibido de la Virgen Madre: Sangre que debía ser derramada, llevando a cabo el misterio de la Redención, para que el Cuerpo recibido de la Madre, pudiese -como Corpus immolatum in cruce pro homine- convertirse, para nosotros y para todos, en sacramento de vida eterna, viático para la eternidad. Por esto en el Ave verum, himno eucarístico y mariano a la vez, nosotros pedimos: Esto nobis praegustatum mortis in examine.

Aunque en la liturgia del Jueves Santo no se habla de María -sin embargo la encontramos el Viernes Santo a los pies de la Cruz con el apóstol Juan-, es difícil no percibir su presencia en la institución de la Eucaristía, anticipo de la pasión y muerte del Cuerpo de Cristo, aquel Cuerpo que el Hijo de Dios había recibido de la Virgen Madre en el momento de la Anunciación.

Para nosotros, como sacerdotes, la Última Cena es un momento particularmente santo. Cristo, que dice a los Apóstoles: «Haced esto en recuerdo mío» (1 Co 11,24), instituye el sacramento del Orden. En nuestra vida de presbíteros este momento es esencialmente cristocéntrico: en efecto, recibimos el sacerdocio de Cristo-Sacerdote, único Sacerdote de la Nueva Alianza. Pero pensando en el sacrificio del Cuerpo y de la Sangre que, in persona Christi, es ofrecido por nosotros, nos es difícil no entrever en este Sacrificio la presencia de la Madre. María dio la vida al Hijo de Dios, así como han hecho con nosotros nuestras madres, para que Él se ofreciera y nosotros también nos ofreciésemos en sacrificio junto a Él mediante el ministerio sacerdotal. Detrás de esta misión está la vocación recibida de Dios, pero se esconde también el gran amor de nuestras madres, de la misma manera que tras el sacrificio de Cristo en el Cenáculo se ocultaba el inefable amor de su Madre. ¡De qué manera tan real, y al mismo tiempo discreta, está presente la maternidad y, gracias a ella, la femineidad en el sacramento del Orden, cuya fiesta renovamos cada año el Jueves Santo!

4. Jesucristo es el hijo único de María Santísima. Comprendemos bien el significado de este misterio: convenía que fuera así, ya que un Hijo tan singular por su divinidad no podía ser más que el único hijo de su Madre Virgen. Pero precisamente esta unicidad se presenta, de algún modo, como la mejor «garantía» de una «multiplicidad» espiritual. Cristo, verdadero hombre y a la vez eterno y unigénito

Hijo del Padre celestial, tiene, en el plano espiritual, un número inmenso de hermanos y hermanas. En efecto, la familia de Dios abarca a todos los hombres: no solamente a cuantos mediante el Bautismo son hijos adoptivos de Dios, sino en cierto sentido a la humanidad entera, pues Cristo ha redimido a todos los hombres y mujeres, ofreciéndoles la posibilidad de ser hijos e hijas adoptivos del Padre eterno. Así todos somos hermanos y hermanas en Cristo.

He aquí cómo surge en el horizonte de nuestra reflexión sobre la relación entre el sacerdote y la mujer, junto a la figura de la madre, la de la hermana. Gracias a la Redención, el sacerdote participa de un modo particular de la relación de fraternidad ofrecida por Cristo a todos los redimidos.

Muchos de nosotros, sacerdotes, tenemos hermanas en la familia. En todo caso, cada sacerdote desde niño ha tenido ocasión de encontrarse con muchachas, si no en la propia familia, al menos en el vecindario, en los juegos de infancia y en la escuela. Un tipo de comunidad mixta tiene una gran importancia para la formación de la personalidad de los muchachos y muchachas.

Nos referimos aquí al designio originario del Creador, que al principio creó al ser humano «varón y mujer» (cf. Gn 1,27). Este acto divino creador continúa a través de las generaciones. El libro del Génesis habla de ello en el contexto de la vocación al matrimonio: «Por eso deja el hombre a su padre y a su madre y se une a su mujer» (2,24). La vocación al matrimonio supone y exige obviamente que el ambiente en el que se vive esté compuesto por hombres y mujeres.

En este contexto no nacen solamente las vocaciones al matrimonio, sino también al sacerdocio y a la vida consagrada. Éstas no se forman aisladamente. Cada candidato al sacerdocio, al entrar en el seminario, tiene a sus espaldas la experiencia de la propia familia y de la escuela, donde ha encontrado a muchos coetáneos y coetáneas. Para vivir en el celibato de modo maduro y sereno, parece ser particularmente importante que el sacerdote desarrolle profundamente en sí mismo la imagen de la mujer como hermana. En Cristo, hombres y mujeres son hermanos y hermanas, independientemente de los vínculos familiares. Se trata de un vínculo universal, gracias al cual el sacerdote puede abrirse a cada ambiente nuevo, hasta el más diverso bajo el aspecto étnico o cultural, con la conciencia de deber ejercer en favor de los hombres y de las mujeres a quienes es enviado un ministerio de auténtica paternidad espiritual, que le concede «hijos» e «hijas» en el Señor (cf. 1 Ts 2,11; Ga 4,19).

5. «La hermana» representa sin duda una manifestación específica de la belleza espiritual de la mujer; pero es, al mismo tiempo, expresión de su «carácter intangible». Si el sacerdote, con la ayuda de la gracia divina y bajo la especial protección de María Virgen y Madre, madura de este modo su actitud hacia la mujer, en su ministerio se verá acompañado por un sentimiento de gran confianza precisamente por parte de las mujeres, consideradas por él, en las diversas edades y situaciones de la vida, como hermanas y madres.

La figura de la mujer-hermana tiene notable importancia en nuestra civilización cristiana, donde innumerables mujeres se han hecho hermanas de todos, gracias a la actitud típica que ellas han tomado con el prójimo, especialmente con el más necesitado. Una «hermana» es garantía de gratuidad: en la escuela, en el hospital, en la cárcel y en otros sectores de los servicios sociales. Cuando una mujer permanece soltera, con su «entrega como hermana» mediante el compromiso apostólico o la generosa dedicación al prójimo, desarrolla una peculiar maternidad espiritual. Esta entrega desinteresada de «fraterna» femineidad ilumina la existencia humana, suscita los mejores sentimientos de los que es capaz el hombre y siempre deja tras de sí una huella de agradecimiento por el bien ofrecido gratuitamente.

Así pues, las dos dimensiones fundamentales de la relación entre la mujer y el sacerdote son las de madre y hermana. Si esta relación se desarrolla de modo sereno y maduro, la mujer no encontrará particulares dificultades en su trato con el sacerdote. Por ejemplo, no las encontrará al confesar las propias culpas en el sacramento de la Penitencia. Mucho menos las encontrará al emprender con los sacerdotes diversas actividades apostólicas. Cada sacerdote tiene pues la gran responsabilidad de desarrollar en sí mismo una auténtica actitud de hermano hacia la mujer, actitud que no admite ambigüedad. En esta perspectiva, el Apóstol recomienda al discípulo Timoteo tratar «a las ancianas, como a madres; a las jóvenes, como a hermanas, con toda pureza» (1 Tm 5,2).

Cuando Cristo afirmó -como escribe el evangelista Mateo- que el hombre puede permanecer célibe por el Reino de Dios, los Apóstoles quedaron perplejos (cfr. 19, 10-12). Un poco antes había declarado indisoluble el matrimonio, y ya ésta verdad había suscitado en ellos una reacción significativa: «Si tal es la condición del hombre respecto de su mujer, no trae cuenta casarse» (Mt 19,10). Como se ve, su reacción iba en dirección opuesta a la lógica de fidelidad en la que se inspiraba Jesús. Pero el Maestro aprovecha también esta incompreensión para introducir, en el estrecho horizonte del modo de pensar de ellos, la perspectiva del celibato por el Reino de Dios. Con esto trata afirmar que el matrimonio tiene su propia dignidad y santidad sacramental y que existe también otro camino para el cristiano: camino que no es huida del matrimonio sino elección consciente del celibato por el Reino de los cielos.

En este horizonte, la mujer no puede ser para el sacerdote más que una hermana, y esta dignidad de hermana debe ser considerada conscientemente por él. El apóstol Pablo, que vivía el celibato, escribe así en la Primera Carta a los Corintios: «Mi deseo sería que todos los hombres fueran como yo; mas cada cual tiene de Dios su gracia particular: unos de una manera, otros de otra» (7, 7). Para él no hay duda: tanto el matrimonio como el celibato son dones de Dios, que hay que custodiar y cultivar con cuidado. Subrayando la superioridad de la virginidad, de ningún modo menosprecia el matrimonio. Ambos tienen un carisma específico; cada uno de ellos es una vocación, que el hombre, con la ayuda de la gracia de Dios, debe saber discernir en la propia vida.

La vocación al celibato necesita ser defendida conscientemente con una vigilancia especial sobre los sentimientos y sobre toda la propia conducta. En particular, debe defender su vocación el sacerdote que, según la disciplina vigente en la Iglesia occidental y tan estimada por la oriental, ha elegido el celibato por el Reino de Dios. Cuando en el trato con una mujer peligrara el don y la elección del celibato, el sacerdote debe luchar para mantenerse fiel a su vocación. Semejante defensa no significaría que el matrimonio sea algo malo en sí mismo, sino que para el sacerdote el camino es otro. Dejarlo sería, en su caso, faltar a la palabra dada a Dios.

La oración del Señor: «No nos dejes caer en la tentación y líbranos del mal», cobra un significado especial en el contexto de la civilización contemporánea, saturada de elementos de hedonismo, egocentrismo y sensualidad. Se propaga por desgracia la pornografía, que humilla la dignidad de la mujer, tratándola exclusivamente como objeto de placer sexual. Estos aspectos de la civilización actual no favorecen ciertamente la fidelidad conyugal ni el celibato por el Reino de Dios. Si el sacerdote no fomenta en sí mismo auténticas disposiciones de fe, de esperanza y de amor a Dios, puede ceder fácilmente a los reclamos que le llegan del mundo. ¿Cómo no dirigirme pues a vosotros, queridos hermanos Sacerdotes, hoy Jueves Santo, para exhortaros a permanecer fieles al don del celibato, que nos ofrece Cristo? En él se encierra un bien espiritual para cada uno y para toda la Iglesia.

En el pensamiento y en la oración están hoy presentes de forma especial nuestros hermanos en el sacerdocio que encuentran dificultades en este campo y quienes precisamente por causa de una mujer han abandonado el ministerio sacerdotal. Confiamos a María Santísima, Madre de los Sacerdotes, y a la intercesión de los numerosos Santos sacerdotes de la historia de la Iglesia el difícil momento que están pasando, pidiendo para ellos la gracia de volver al primitivo fervor (cf. Ap 2,4-5). La experiencia de mi ministerio, y creo sirve para cada Obispo, confirma que se dan casos de vuelta a este fervor y que incluso hoy no son pocos. Dios permanece fiel a la alianza que establece con el hombre en el sacramento del Orden sacerdotal.

6. Ahora quisiera tratar el tema, aún más amplio, del papel que la mujer está llamada a desempeñar en la edificación de la Iglesia. El Concilio Vaticano II ha recogido plenamente la lógica del Evangelio, en los capítulos II y III de la Constitución dogmática *Lumen gentium*, presentando a la Iglesia en primer lugar como Pueblo de Dios, y después como estructura jerárquica. La Iglesia es sobre todo Pueblo de Dios, ya que quienes la forman, hombres y mujeres, participan -cada uno a su manera- de la misión profética, sacerdotal y real de Cristo. Mientras invito a releer estos textos conciliares, me limitaré aquí a algunas breves reflexiones partiendo del Evangelio.

En el momento de la ascensión a los cielos, Cristo manda a los Apóstoles: «Id por todo el mundo y proclamad la Buena Nueva a toda la creación» (Mc 16,15). Predicar el Evangelio es realizar la misión profética, que en la Iglesia tiene diversas modalidades según el carisma dado a cada uno (cf. Ef 4,11-13). En aquella cir-

cunstancia, tratándose de los Apóstoles y de su peculiar misión, este mandato es confiado a unos hombres; pero, si leemos atentamente los relatos evangélicos y especialmente el de Juan, llama la atención el hecho de que la misión profética, considerada en toda su amplitud, es concedida a hombres y mujeres. Baste recordar, por ejemplo, la Samaritana y su diálogo con Cristo junto al pozo de Jacob en Sicar (cf. Jn 4,1-42): es a ella, samaritana y además pecadora, a quien Jesús revela la profundidad del verdadero culto a Dios, al cual no interesa el lugar sino la actitud de adoración «en espíritu y verdad».

Y ¿qué decir de las hermanas de Lázaro, María y Marta? Los Sinópticos, a propósito de la «contemplativa» María, destacan la primacía que Jesús da a la contemplación sobre la acción (cf. Lc 10,42). Más importante aún es lo que escribe San Juan en el contexto de la resurrección de Lázaro, su hermano. En este caso es a Marta, la más «activa» de las dos, a quien Jesús revela los misterios profundos de su misión: «Yo soy la resurrección y la vida. El que cree en mí, aunque muera, vivirá, y todo el que vive y cree en mí, no morirá jamás» (Jn 11,25-26). En estas palabras dirigidas a una mujer está contenido el misterio pascual.

Pero sigamos con el relato evangélico y entremos en la narración de la Pasión. ¿No es quizás un dato incontestable que fueron precisamente las mujeres quienes estuvieron más cercanas a Jesús en el camino de la cruz y en la hora de la muerte? Un hombre, Simón de Cirene, es obligado a llevar la cruz (cf. Mt 27,32); en cambio, numerosas mujeres de Jerusalén le demuestran espontáneamente compasión a lo largo del «vía crucis» (cf. Lc 23,27). La figura de la Verónica, aunque no sea bíblica, expresa bien los sentimientos de la mujer en la vía dolorosa.

Al pie de la cruz, está únicamente un Apóstol, Juan de Zebedeo, y sin embargo hay varias mujeres (cf. Mt 27, 55-56): la Madre de Cristo, que según la tradición lo había acompañado en el camino hacia el Calvario; Salomé, la madre de los hijos del Zebedeo, Juan y Santiago; María, madre de Santiago el Menor y de José; y María Magdalena. Todas ellas son testigos valientes de la agonía de Jesús; todas están presentes en el momento de la unción y de la deposición de su cuerpo en el sepulcro. Después de la sepultura, al llegar el final del día anterior al sábado, se marchan pero con el propósito de volver apenas les sea permitido. Y serán las primeras en llegar temprano al sepulcro, el día después de la fiesta. Serán los primeros testigos de la tumba vacía y las que informarán de todo a los Apóstoles (cf. Jn 20,1-2). María Magdalena, que permaneció llorando junto al sepulcro, es la primera en encontrar al resucitado, el cual la envía a los Apóstoles como primera anunciadora de su resurrección (cf. Jn 20,11-18). Con razón, pues, la tradición oriental pone a la Magdalena casi a la par de los Apóstoles, ya que fue la primera en anunciar la verdad de la resurrección, seguida después por los Apóstoles y los demás discípulos de Cristo.

De este modo las mujeres, junto con los hombres, participan también en la misión profética de Cristo. Y lo mismo puede decirse sobre su participación en la misión sacerdotal y real. El sacerdocio universal de los fieles y la dignidad real se

conceden a los hombres y a las mujeres. A este respecto ilustra mucho una atenta lectura de unos fragmentos de la Primera Carta de San Pedro (2, 9-10) y de la Constitución conciliar *Lumen gentium* (nº 10-12; 34-36).

7. En ésta última, al capítulo sobre el Pueblo de Dios sigue el de la estructura jerárquica de la Iglesia. En él se habla del sacerdocio ministerial, al que por voluntad de Cristo se admite únicamente a los hombres. Hoy, en algunos ambientes, el hecho de que la mujer no pueda ser ordenada sacerdote se interpreta como una forma de discriminación. Pero, ¿es realmente así?

Ciertamente la cuestión podría plantearse en estos términos, si el sacerdocio jerárquico conlleva una situación social de privilegio, caracterizada por el ejercicio del «poder». Pero no es así: el sacerdocio ministerial, en el plan de Cristo, no es expresión de dominio sino de servicio. Quien lo interpretase como «dominio», se alejaría realmente de la intención de Cristo, que en el Cenáculo inició la Última Cena lavando los pies a los Apóstoles. De este modo puso fuertemente de relieve el carácter «ministerial» del sacerdocio instituido aquella misma tarde. Tampoco el Hijo del hombre ha venido a ser servido, sino a servir y a dar su vida como rescate por muchos» (Mc 10,45).

Sí, el sacerdocio que hoy recordamos con tanta veneración como nuestra herencia especial, queridos Hermanos, ¡es un sacerdocio ministerial! ¡Servimos al Pueblo de Dios! ¡Servimos su misión! Nuestro sacerdocio debe garantizar la participación de todos -hombres y mujeres- en la triple misión profética, sacerdotal y real de Cristo. Y no sólo el sacramento del Orden es ministerial: ministerial es, ante todo, la misma Eucaristía. Al afirmar: «Esto es mi cuerpo que es entregado por vosotros (...). Esta es la copa de la Nueva Alianza en mi sangre, que es derramada por vosotros» (Lc 22,19-20), Cristo manifiesta su servicio más sublime: el servicio de la redención, en la cual el unigénito y eterno Hijo de Dios se convierte en Siervo del hombre en su sentido más pleno y profundo.

8. Al lado de Cristo-Siervo no podemos olvidar a Aquélla que es «la Sierva», María. San Lucas nos relata que, en el momento decisivo de la Anunciación, la Virgen pronunció su «fiat» diciendo: «He aquí la esclava del Señor» (Lc 1,38). La relación del sacerdote con la mujer como madre y hermana se enriquece, gracias a la tradición mariana, con otro aspecto: el del servicio e imitación de María sierva. Si el sacerdocio es ministerial por naturaleza, es preciso vivirlo en unión con la Madre, que es la sierva del Señor. Entonces, nuestro sacerdocio será custodiado en sus manos, más aún, en su corazón, y podremos abrirlo a todos. Será así fecundo y salvífico, en todos sus aspectos.

Que la Santísima Virgen nos mire con particular afecto a todos nosotros, sus hijos predilectos, en esta fiesta anual de nuestro sacerdocio. Que infunda sobre todo en nuestro corazón un gran deseo de santidad. Escribí en la Exhortación apostólica *Pastores dabo vobis*: «la nueva evangelización tiene necesidad de nuevos evangelizadores, y éstos son los sacerdotes que se comprometen a vivir su sacerdocio como camino específico hacia la santidad» (nº 82). El Jueves Santo, acer-

cándonos a los orígenes de nuestro sacerdocio, nos recuerda también del deber de aspirar a la santidad, para ser «ministros de la santidad» en favor de los hombres y mujeres confiados a nuestro servicio pastoral. En esta perspectiva parece como muy oportuna la propuesta, hecha por la Congregación para el Clero, de celebrar en cada diócesis una «Jornada para la Santificación de los Sacerdotes» con ocasión de la fiesta del Sagrado Corazón, o en otra fecha más adecuada a las exigencias y costumbres pastorales de cada lugar. Hago mía esta propuesta deseando que esta Jornada ayude a los sacerdotes a vivir conformándose cada vez más plenamente con el corazón del Buen Pastor.

Invocando sobre todos vosotros la protección de María, Madre de la Iglesia y Madre de los Sacerdotes, os bendigo con afecto.

Vaticano, 25 de marzo, solemnidad de la Anunciación del Señor, del año 1995.

JOANNES PAULUS, PP. II

**MENSAJE DEL PAPA JUAN PABLO II EN LA XXIX JORNADA
MUNDIAL DE LAS COMUNICACIONES SOCIALES
«CINE, TRANSMISOR DE CULTURA Y DE VALORES»
(Domingo III de Pasqua - 30 de Abril de 1995)**

Queridos hermanos y hermanas:

Este año, con ocasión de la Jornada mundial de las comunicaciones sociales, deseo invitaros a reflexionar sobre el cine, entendido como transmisor de cultura y de valores. Como seguramente sabréis, de hecho, este año, comienzan en todo el mundo las celebraciones para recordar el primer centenario de este difundido medio de expresión, de fácil acceso para todos.

La Iglesia con frecuencia ha insistido en la importancia de los medios de comunicación en la transmisión y en la promoción de los valores humanos y religiosos (cf. Pío XII, *Miranda prorsus*, 1957) y las consiguientes responsabilidades concretas de los que trabajan en este difícil sector. De hecho, considerados los progresos y el desarrollo que ha conocido en estos últimos decenios el mundo de las comunicaciones sociales, es bien consciente tanto del peligroso poder de condicionamiento que contienen los medios de comunicación, como de las posibilidades que éstos ofrecen, si se usan sabiamente, como valiosa ayuda para la evangelización. Como escribí en el mensaje publicado con ocasión de la Jornada mundial de las comunicaciones sociales de 1989 «la cuestión que hoy se plantea para la Iglesia ya no es la de saber si el hombre de la calle todavía puede percibir un mensaje religioso, sino la de encontrar los mejores lenguajes de comunicación que le permitan dar todo su impacto al mensaje evangélico».

Entre los medios de comunicación social, el cine es sin duda un instrumento muy

difundido y apreciado y de él parten con frecuencia mensajes capaces de influenciar y condicionar las elecciones del público, sobre todo del más joven, en cuanto forma de comunicación que se basa no tanto en las palabras, cuanto en hecho concretos, expresados con imágenes de gran impacto sobre los espectadores y su subconsciente.

El cine religioso

El cine, desde su nacimiento, aún provocando algunas veces, por algunos aspectos de su multiforme producción, motivos de crítica y de censura por parte de la Iglesia, con frecuencia ha tratado también temas de gran significado y valor desde el punto de vista ético y espiritual. Me complace recordar aquí, por ejemplo, las numerosas versiones cinematográficas de la vida y pasión de Jesús y de la vida de los santos, que todavía se conservan en muchas filmotecas y que sirvieron, sobre todo, para animar numerosas actividades culturales, recreativas y catequéticas, por iniciativa de muchas diócesis, parroquias e instituciones religiosas. De estas premisas se ha ido desarrollando un amplio filón de cine religioso, con una enorme producción de películas que tuvieron gran influjo sobre las masas, a pesar de los límites que el tiempo, inevitablemente, tiende a evidenciar.

El cine, elemento cultural

Algunos valores humanos y religiosos que merecen atención y alabanza están con frecuencia presentes, no sólo en las películas que hacen referencia directa a la tradición del cristianismo, sino también en las películas de culturas y religiones diferentes, confirmando de esta manera la importancia del cine, entendido incluso como vehículo de intercambios culturales e invitación a la apertura y a la reflexión con respecto a realidades ajenas a nuestra formación y mentalidad. En este sentido, el cine permite superar las distancias y adquiere la dignidad propia de la cultura, el «modo específico de existir y ser del hombre, que dentro de cada comunidad crea un conjunto de vínculos entre las personas, que determinan el carácter interhumano y social de la existencia humana (Juan Pablo II, Mensaje para la Jornada mundial de las comunicaciones sociales de 1984, n° 2).

A todos los que trabajan en el sector cinematográfico dirijo una calurosa invitación a no renunciar a este importante elemento cultural, ya que preocuparse de producciones sin contenido y dedicadas exclusivamente al entretenimiento, con el único objetivo de hacer que aumente el número de espectadores, no va de acuerdo con las más auténticas y profundas exigencias y expectativas de la persona humana.

Estímulos degradantes

Como sucede con todos los medios de comunicación social, el cine, además de tener el poder y el gran mérito de contribuir al crecimiento cultural y humano de la persona, puede coartar la libertad sobre todo de los más débiles, cuando desfi-

gura la verdad (cf. Pío XII, *Miranda prorsus*, 1957), y se presenta como espejo de comportamientos negativos, con el uso de escenas de violencia y sexo que ofenden la dignidad de la persona y pretenden «suscitar emociones violentas para estimular la atención» del espectador (Juan Pablo II, Mensaje para la Jornada mundial de las comunicaciones sociales de 1981, n° 4). No se puede definir libre expresión artística la actitud de quien, irresponsablemente, suscita degradantes emulaciones cuyos efectos dañosos leemos cada día en las páginas de la crónica. Como nos recuerda el Evangelio, sólo con verdad el hombre se vuelve libre (cf. Juan 8, 32).

La urgencia de ese problema en nuestra sociedad, que parece hallar con demasiada frecuencia modelos negativos en los estímulos cotidianos que el cine ofrece, así como en la televisión y la prensa, me impulsa a dirigir, una vez más, un apremiante llamamiento, ya sea los responsables del sector para que se esfuercen por actuar con profesionalidad y responsabilidad, ya a los receptores para que afronten con espíritu crítico las propuestas, cada vez más apremiantes, del mundo de los medios, incluido el cine, y traten de discernir lo que puede ser motivo de crecimiento y lo que puede constituir ocasión de daño.

Valores que debe promover

Cuando el cine, obedeciendo a uno de sus principales objetivos, ofrece una imagen del hombre tal como es, debe proponer, partiendo de la realidad, válidas ocasiones de reflexión sobre las condiciones concretas en las que vive. Ofrecer puntos de reflexión sobre temas como el compromiso en lo social, la denuncia de la violencia, de la marginación, de la guerra y de las injusticias, con frecuencia afrontados por el cine durante los cien años de su historia, y que no pueden dejar indiferentes a cuantos están preocupados por la suerte de la humanidad, significa promover los valores que la Iglesia siente como suyos y contribuir materialmente a su difusión a través de un medio que tan fácilmente influye sobre el público (cf. Pío XII, *Il film ideale*, 1955).

Paz y tolerancia: acercamiento de culturas

Sobre todo hoy, en los umbrales del tercer milenio, es indispensable afrontar determinados interrogantes, no eludir los problemas, sino buscar soluciones y respuestas. En este marco, no conviene olvidarse de dar al cine el puesto y el valor que le corresponde, exhortando a los responsables, en todos los niveles, a que tomen plena conciencia del gran influjo que pueden ejercer sobre la gente y la misión que deben desempeñar en nuestro tiempo que, cada vez más, siente la urgencia de mensajes universales de paz y tolerancia, así como la llamada a los valores que encuentran fundamento en la dignidad conferida al hombre por Dios creador.

Los que trabajan en el delicado sector del cine, en cuanto comunicadores, deben mostrarse abiertos al diálogo y a la realidad que les rodea, esforzándose por subrayar los acontecimientos más importantes con la realización de obras que estimulen

a la reflexión, siendo conscientes de que tal apertura, al favorecer el acercamiento de las distintas culturas y de los hombres entre sí, puede producir frutos positivos para todos.

El lenguaje cinematográfico

Para asegurar la plena y completa comprensión de los mensajes que el cine puede proponer para el crecimiento humano y espiritual de los usuarios, es también importante cuidar la formación de los espectadores en el lenguaje cinematográfico que, con frecuencia, renuncia a la representación directa de la realidad, para recurrir a simbologías que no siempre son fáciles de comprender; sería oportuno que en las escuelas los profesores dedicasen atención al problema, sensibilizando a los estudiantes ante las imágenes y desarrollando con el tiempo su actitud crítica con respecto a un lenguaje que ya forma parte de nuestra cultura; también porque «la aplicación de la tecnología de las comunicaciones no se ha hecho bien del todo y todos sabemos que su utilización adecuada necesita valores sanos y elecciones prudentes por parte de las personas, del sector privado, de los gobiernos y del conjunto de la sociedad» (Aetatis novae, 12).

Lectura crítica del film

Mientras no se ha apagado todavía el eco de los mensajes y de las reflexiones que han acompañado la celebración del Año de la Familia, recién concluido, creo que es importante recordar a las familias que también ellas tienen el deber de formar a los hijos en una exacta lectura y comprensión de las imágenes cinematográficas que entran cada día en sus casa, gracias a los televisores y a los vídeos, que incluso los muchachos más jóvenes son capaces ya de hacer funcionar.

En el marco de la necesaria formación de los receptores, no hay que olvidar el aspecto social del cine, que puede ofrecer ocasiones oportunas de diálogo entre los que disfrutan de ese medio, a través del intercambio de opiniones sobre el tema tratado. Sería, por tanto, muy útil facilitar, sobre todo para los jóvenes, la creación de «cineforum» que, animados por válidos y expertos educadores, conduzcan a los jóvenes a que se expresen y aprendan a escuchar a los otros, en debates constructivos y serenos.

Un mensaje de salvación

Antes de concluir este mensaje, no puedo dejar de llamar la atención sobre el particular compromiso que esa temática exige de todos los que se declaran cristianos y que conocen su misión en el mundo: proclamar el Evangelio, la buena noticia de Jesús, redentor del hombre, a todos los hombres de su tiempo.

El cine, con sus múltiples potencialidades, puede convertirse en valioso instrumento para la evangelización. La Iglesia exhorta a los directores, a los cineastas y a los que, en todos los niveles, profesándose cristianos, trabajan en el complejo y heterogéneo mundo del cine, a actuar de forma plenamente coherente con su fe,

tomando valerosamente iniciativas incluso en el campo de la producción para hacer cada vez más presente en este mundo, a través de su labor profesional, el mensaje cristiano que es para todo hombre mensaje de salvación.

La Iglesia siente el deber de ofrecer, sobre todo a los más jóvenes, la ayuda espiritual y moral sin la cual es casi imposible obrar en el sentido deseado, y debe intervenir concretamente, en este asunto, con oportunas iniciativas de apoyo y de estímulo.

Con la esperanza de que estas palabras mías puedan ser para todos motivo de reflexión y ocasión de renovado empeño, envío de corazón una especial bendición apostólica a cuantos trabajan en el sector, en los diversos oficios, y a todos los que tratan de usar el cine como auténtico vehículo de cultura para el crecimiento integral de todo hombre y de la sociedad entera.

Vaticano, 6 de enero de 1995, Epifanía del Señor.

JOANNES PAULUS, PP. II

**MENSAJE DEL SANTO PADRE JUAN PABLO II PARA LA XXXII
JORNADA MUNDIAL DE ORACIÓN POR LAS VOCACIONES
(IV Domingo de Pascua, 7 de Mayo de 1995)**

Venerables Hermanos en el Episcopado.

Queridos Hermanos y Hermanas de todo el Mundo.

«Rogad al Dueño de la mies para que envíe operarios a su mies» (Mt 9,38). Con estas palabras del Señor me dirijo a toda la Iglesia que el próximo 7 de mayo, IV Domingo de Pascua celebrará la anual Jornada Mundial de Oración por las Vocaciones sobre el tema: «Pastoral juvenil y pastoral vocacional son complementarias».

1. Han pasado diez años desde que la Organización de las Naciones Unidas proclamó al año 1985 «Año Internacional de la Juventud». En aquella circunstancia dirigí una carta a los jóvenes y a las jóvenes del mundo para fijar el gozoso encuentro anual con ellos en la Jornada Mundial de la Juventud.

Al término del decenio deseo agradecer al Señor por las esperanzas que tal iniciativa ha sembrado y hecho crecer en el corazón de los jóvenes y, con ocasión de la próxima Jornada Mundial de Oración por las Vocaciones, invito a todos a reflexionar sobre el estrecho lazo que une la pastoral juvenil a la pastoral vocacional.

Invitando en repetidas ocasiones a la juventud dispersa por todo el mundo a meditar sobre el coloquio de Cristo con el joven (cf Mat 19,16-22; Mc 10,17-22; Lc 18,18-23), he tenido ocasión de subrayar que la juventud alcanza su riqueza verdadera cuando es vivida principalmente como tiempo de reflexión vocacional.

La pregunta del joven: «¿Qué cosa debo hacer para alcanzar la vida eterna?»

revela una dimensión constitutiva de la misma juventud. El joven, en efecto, quiere decir: ¿Qué cosa debo hacer para que mi vida tenga sentido? ¿Cuál es el plan de Dios respecto a mi vida? ¿Cuál es su voluntad?

El diálogo que surge de la pregunta del joven, ofrece a Jesús la ocasión para revelar la especial intensidad con la que Dios ama a aquel o a aquella que es capaz de proponerse la pregunta sobre el propio futuro en clave vocacional: «Fijando en él la mirada lo amó». Quien vive seriamente la inquietud vocacional encuentra en el corazón de Jesús una atención llena de ternura. Poco después Jesús revela también cuál es la respuesta que Dios da a quien vive la propia juventud como tiempo propicio de orientación espiritual. La respuesta es: «¡Sígueme!».

Siguiendo a Jesús es como la juventud revela toda la riqueza de sus posibilidades y adquiere plenitud de significado.

Siguiendo a Jesús es como los jóvenes descubren el sentido de una vida vivida como don de sí y experimentan la belleza y verdad de un crecimiento en el amor.

Siguiendo a Jesús es como ellos se sienten llamados a la comunión con Él como miembros vivos de un mismo cuerpo, que es la Iglesia.

Siguiendo a Jesús es como les será posible comprender la vocación personal al amor: en el matrimonio, en la vida consagrada, en el ministerio ordenado, en la misión «ad gentes».

2. Aquel diálogo manifiesta además, que la atención y la ternura de Jesús pueden quedar sin respuesta. Y la tristeza es la consecuencia de opciones de vida que alejan de Él.

¡Cuántos motivos, todavía hoy, impiden a adolescentes y jóvenes vivir la verdad de su edad en la adhesión generosa a Cristo! ¡Cuántos son, todavía, los que no saben a quién dirigir la pregunta que el «joven rico» dirigió a Jesús! ¡Cuánta juventud corre el riesgo de privarse de un auténtico desarrollo!

Y sin embargo, ¡cuántas esperanzas! En el corazón de toda nueva generación permanece siempre fuerte el deseo de dar un sentido a la propia existencia. Los jóvenes buscan, en su camino, quien sepa hablar con ellos de los problemas que les agobian y proponer soluciones, valores, perspectivas por las que valga la pena jugarse el propio futuro.

Lo que hoy se requiere es una Iglesia que sepa responder a las expectativas de los jóvenes. Jesús desea dialogar con ellos y proponerles, a través de su cuerpo que es la Iglesia, la perspectiva de una elección que compromete toda su vida. Como Jesús con los discípulos de Emaús, así la Iglesia debe hacerse hoy compañera de viaje de los jóvenes, con frecuencia marcados por incertidumbres, resistencias y contradicciones, para anunciarles la «nueva» siempre maravillosa de Cristo resucitado.

He aquí, pues, lo que se necesita: una Iglesia para los jóvenes, que sepa hablar a su corazón, caldearlo, consolarlo, entusiasmarlo con el gozo del Evangelio y la fuerza de la Eucaristía; una Iglesia que sepa acoger y hacerse desear por quien busca un ideal que comprometa toda la existencia; una Iglesia que no tema pedir

mucho, después de haber dado tanto; que no tenga miedo a pedir a los jóvenes el esfuerzo de una noble y auténtica aventura, cual es la del seguimiento evangélico.

3. El compromiso de la Iglesia por los jóvenes, con las debidas atenciones de orden pedagógico y metodológico, no puede prescindir en modo alguno de considerar como deber primario la propuesta y el acompañamiento de las diferentes vocaciones. Ni tampoco puede prescindir de una atención constante y específica a las vocaciones al ministerio ordenado y a la vida de especial consagración, que necesitan por su misma naturaleza de un cuidado particular.

Un proyecto de pastoral juvenil debe proponerse como fin último la maduración en un diálogo personal, profundo, decisivo del joven o de la joven con el Señor. La dimensión vocacional, por tanto, es parte integrante de la pastoral juvenil, hasta el punto de que, en síntesis, podemos afirmar: la pastoral específica de las vocaciones encuentra en la pastoral juvenil su espacio vital; y la pastoral juvenil es completa y eficaz cuando se abre a la dimensión vocacional.

En la adolescencia se manifiesta, en efecto, una natural predisposición al descubrimiento de lo nuevo, de lo verdadero, de lo bello y de lo bueno; es en esta edad cuando se tienen las primeras experiencias que marcarán las etapas decisivas hacia la interiorización de la fe. La comunidad cristiana tiene mucho que decir y que dar a los muchachos que viven esta novedad, porque precisamente el evangelio de la vocación puede dar una respuesta a los interrogantes, a las expectativas, a las inquietudes adolescentes y juveniles. La comunidad cristiana es guardiana y mensajera de esta respuesta, porque está invitada por el Señor a desvelar al adolescente y al joven el sentido último de la existencia, orientándolo, así, hacia el descubrimiento de la propia vocación en el vivir cotidiano. Toda vida, en efecto, se manifiesta como vocación que se ha de conocer y seguir, porque una existencia sin vocación jamás podrá ser auténtica.

La comunidad cristiana está llamada a hacer posible el encuentro del joven con Jesús, haciéndose mediadora de la llamada y educadora de la respuesta que Él espera. Ella tiene la misión de hacer descubrir a los jóvenes su llamada personal, a ser Iglesia y a hacer Iglesia. La comunidad cristiana se ofrece, por tanto, como el contexto natural en el que los jóvenes pueden completar su iter educativo, descubriendo la riqueza más grande su maravillosa edad y correspondiendo a la vocación que el Señor de la vida ha previsto para cada uno desde la creación del mundo.

4. Los proyectos de pastoral juvenil, programados y realizados en las Iglesias particulares, en las comunidades parroquiales, en las asociaciones eclesiales, en los Institutos de vida consagrada no pueden prescindir de este objetivo y de estos contenidos.

Es deber de los educadores, en el desempeño de sus respectivas tareas, acompañar la maduración de las diversas vocaciones, teniendo especial cuidado de aquellas al sacerdocio y a la vida consagrada. El fruto es siempre una realidad nueva, original, fundamentalmente gratuita: un fruto expuesto, en su concretizarse, a todas las incertidumbres de cualquier cultivo. A este respecto, es preciso alejar la tenta-

ción de una presurosa impaciencia y de una ansiosa preocupación acerca de la suerte de los ritmos de crecimiento de la semilla.

El educador está llamado algunas veces a ser diligente en el sembrar con abundancia y con sabiduría y, después, a cumplir el propio deber sin forzar los ritmos del desarrollo. Su aspiración más grande será la de abrir caminos educativos capaces de hacer descubrir al joven el corazón de Dios, de forma que cumpliendo su voluntad pueda llegar a entrever el inmenso gozo que es el don de la vida y el de la vida que se hace don.

Sostenido por la certeza de que el Padre Celestial continúa llamando a muchos jóvenes a seguir más de cerca las huellas de Cristo, su Hijo, en el sagrado ministerio, en la profesión de los consejos evangélicos, en la vida misionera, confió a todos los responsables y agentes de la pastoral juvenil el fascinante y, al mismo tiempo, exigente deber de la animación vocacional. Es necesario obrar de modo que «se difunda y arraigue la convicción de que todos los miembros de la Iglesia, sin excluir ninguno, tienen la gracia y la responsabilidad de cuidar las vocaciones» (PDV, n° 41).

5. Estoy seguro de que en esta Jornada Mundial de Oración por las Vocaciones, se dará el primer puesto a la oración. Que toda la Iglesia rece con esperanza, consciente de que las vocaciones son un don que se ha de implorar con la oración y merecer con la santidad de vida.

A María, que en su juventud vivió la extraordinaria llamada a ser toda de Dios y toda del hombre en el admirable misterio de la encarnación del Verbo Divino, confió en todos los jóvenes del mundo y en todos aquellos que, caminando con ellos, se hacen sus guías en el sendero que conduce a la perfección.

La «Redemptoris Mater» interceda para que en la Iglesia la vida engendre nuevas vidas y para que todos los miembros del cuerpo de Cristo sepan revelar al mundo que no hay verdadera humanidad, si no nos comprometemos a vivir como Dios quiere.

OREMOS

¡Oh Virgen de Nazaret!,
el sí que pronunciaste en tu juventud
marcó tu existencia
y llegó a ser grande
como tu misma vida.
¡Oh, Madre de Jesús!,
en tu «sí» libre y gozoso
y en tu fe activa
tantas generaciones y tantos educadores
han encontrado inspiración y fuerza
para acoger la Palabra de Dios
y para cumplir su voluntad.

¡Oh, Maestra de vida!,
enseña a los jóvenes
a pronunciar el «sí»
que da significado a la existencia
y hace descubrir el «nombre» escondido por Dios
en el corazón de cada persona.
¡Oh, Reina de los Apóstoles!,
danos educadores prudentes,
que sepan amar a los jóvenes y hacerles crecer,
guiándoles al encuentro de la Verdad
que los hace libres y felices. ¡Amén!

Con estos votos imparto de corazón la bendición Apostólica a vosotros Venerables Hermanos en el Episcopado, a los Sacerdotes, Diáconos, Religiosos, Religiosas y a todos los fieles laicos, en especial a los jóvenes y a las jóvenes que con corazón dócil se ponen a la escucha de la voz de Dios prontos a acogerla con adhesión generosa y constante.

En el Vaticano, 18 de octubre de 1994, décimo séptimo de Pontificado.

JOANNES PAULUS, PP. II

PASQUA: FESTA I CANT DE GOIG **per D. Guillem Pons i Pons**

Pasqua és la festa de les festes. És la celebració del misteri de Crist Salvador del món. Tot el curs de l'any pels cristians gira en torn de la Pasqua sagrada. El poeta Paul Claudel, fent referència a un verset del salm 64, parla del cicle anual de les estacions com a

«corona de la benignitat de l'any de Déu» (1).

La Pasqua Florida és la manifestació més clara i lluminosa de l'actuació de Déu, tant en el pla de la naturalesa com el de la gràcia:

«El Senyor mostrarà la seva benignitat
i la terra donarà el seu fruit» (2).

Per Pasqua reneix tota la natura amb l'esclat de la primavera, i en l'ordre de la fe el món obté la renaixença mitjançant l'obra salvadora de Crist i el baptisme que santifica els fills d'adopció. Per tot això les celebracions pasquals esdevenen plenes de goix i exultació.

En celebrar la Pasqua els cristians no podem deixar de girar els ulls cap a Maria, la Mare de Crist ressuscitat. Sant Gregori de Nissa, bisbe i gran teòleg del segle IV, ens presenta Maria com a manifestadora de la presència de Crist vivent i anuncidora del goig de la Resurrecció:

«Era convenient -ens diu- que ella que no fou absenta en l'hora de la Passió, sinó que, tal com ens refereix Joan, va ésser baix de la creu, proclamàs també el missatge del goig, donat que ella es la rel d'on va sortir el goig» (3).

A la mateixa època el poeta de Síria Sant Efrem diu a un dels seus himnes:

«Ella estigué vora la creu
i véu el Crist ressuscitat» (4).

Els cristians no podem passar les festes de Pasqua sens fer memòria del retrobament de Jesús amb la seva Mare. D'aquí sorgiren les celebracions populars que commemoraven i escenificaven l'aparició de Jesús Ressuscitat a Maria.

A uns antics goigs de la Verge del Roser, que s'han atribuït a Sant Vicent Ferrer, i que certament són del segle XV, trobam la menció del dit encontre. Diu així:

«Gran delit vos presentava
vostro Fill ressuscitat,
amb cinc roses que portava
en les mans, peus i costat,
per les quals lo Llucifer
que dels sants l'infern omplia
fonc robat en aquell dia
que florí lo gran Roser» (5).

Al segle XVI ja es feia una processó que representava l'encontre, mitjançant unes imatges de Crist ressuscitat i de Maria. Sabem que a Madrid ja existia aquesta processó el 1570. Unes cobles que es cantaven en tal ocasió fan esment del canvi del mantell de dol que portava la Verge amb un altre festiu i ben adornat:

«Por allí viene Jesús; por aquí viene su Madre, hagan anchura, señores, que vienen a visitarse. Quítele usted este manto a la Señora Maria y también a las doncellas que van en su compañía. Quítele usted este luto, que este luto es muy pesado, quítele usted este luto, que su Hijo ha resucitado. Ya repican las campanas, ya sale la procesión y también la cruz de plata y en medio nuestro Señor» (6).

A Barcelona la processó de l'encontre s'introduí devers l'any 1590 i es celebrava a l'església de Santa Catalina dels frares dominics. Això és convenient posar-ho de relleu perquè la vinculació entre l'encontre i l'ordre de Sant Domingo es mantindrà al llarg del temps i explica que el cant dels set goigs de Maria, que estava molt arrelat a les confraries de la Verge del Roser, quedassin també estretament lligats a les celebracions populars del dia de Pasqua. A Catalunya aquests cànctics pasquals s'anomenen «les caramelles» perquè s'acompanyaven amb el so de la caramella, petita flauta de canya, d'os, o d'algun altre material pobre i que té un so molt agut.

De Mallorca sabem exactament que fou el bisbe dominic fra Simó Bauçà el qui introduí aquesta processó l'any 1621. Encara que aquest bisbe era natural de l'illa la processó, tant a Mallorca com a Menorca, sempre s'ha conegut amb una deno-

minació que és un castellanisme, «l'Encuentro». La influència de la llengua castellana, en efecte, era ja molt notable durant el segle XVII (7).

A les actes capitulars de la Seu de Mallorca es fa menció de que fou el bisbe qui encarregà dues estàtues de bulto per a aqueixa processó. Dites imatges tenien un dispositiu que feia que, mitjançant una cordeta que penjava per baix del tabernacle o pas, les sagrades figures inclinassin el cap per fer-se les reverències en el moment de la trobada. Això en aquell temps commovia a la gent i era contemplat amb una singular emoció i amb sentiments de pia complacença (8).

Des de la Seu la processó s'extengué pels pobles de la ruralia mallorquina i molt prest arribà també a Menorca. Sabem que a Ciutadella es començà a celebrar l'any 1634 i que el poble es concentrava a la plaça per contemplar devotament les tres reverències. Des de llavors a tots els pobles de Menorca aquesta processó es va celebrar de forma constant (9).

A Maó, igual que a diversos pobles de Mallorca, el dia de Pasqua es celebraven a la parròquia dues misses solemnes, una de bon matí, després del cant de la «calenda», d'una manera semblant a la que es feia per Nadal, i aquesta missa matinal estava lligada amb la processó de «l'Encuentro», que es feia a continuació al pla de la Parròquia, sortint la imatge de Jesús de l'església de les Monges, on s'havia portat el sant Sepulcre en acabar la processó de l'enterrament.

El cant que, tant a Mallorca com a Menorca, acompanyava la trobada prou emotiva de les imatges de Jesús i Maria, era l'antífona «Regina caeli». Això representava un moment d'especial solemnitat i devoció. Al llarg del temps es feren composicions musicals molt valuoses d'aquest càntic pasqual d'aclamació a Maria.

A molts de pobles, en el moment de «l'Encuentro», no hi faltaven els dispars de salves, que feien aquelles persones que tenien armes de foc, que disparaven festivament des de les finestres de les cases. No fa molts d'anys això encara es feia com a manifestació de goig i com aclamació festiva pel triomf de la resurrecció del Bon Jesús. Les imatges de Crist ressuscitat i de la Mare de Déu de Pasqua eren col·locades a una i altra banda de l'altar major i presidien les celebracions fins a la festa de l'Ascensió.

Després de «l'Encuentro» venia la segona missa major en la qual el predicador de quaresma feia el sermó que acabava amb una salutació a Maria, en la que es mesclaven les paraules del predicador amb els sons de l'orgue, que, segons es solia dir, aquell dia «feia callar» el qui predicava amb tota la força de la seva veu.

A totes aquestes celebracions festives s'hi ha d'afegir encara un altre antic costum, que és ben viu entre nosaltres: el cant del «Deixem lo dol». Així com les nades són els cants populars en torn del Nadal, així també per Pasqua trobam aquesta manifestació del poble celebrant el goig de la resurrecció. Es formaven diversos grups de cantadors que anaven pel poble i sobre tot per les cases de camp, tant el diumenge de Pasqua com els altres dies de festa que el seguien, cantant unes cobles en que es dóna les bones pasques a Maria, felicitant-la per la resurrecció del seu Fill Jesús. La tonada que es repeteix després de cada estrofa és aquesta:

«Deixem lo dol cantarem amb alegria
i anirem a donar les pasques a Maria».

Aquest càntic no era exclusiu de Menorca, però aquí certament és on ha cobrat més força i esplendor. Sabem, en efecte, que a Sóller el dia de Pasqua de bon matí sortien pels carrers grups de cantors entonant el «Deixem lo dol», a manera de cant d'albada o d'invitació a la festa (10).

Així com els cors de les Caramelles de Catalunya el que cantaven eren els set goigs de Maria, així també el cant del «Deixem lo dol», tal com el recollí el Dr. Camps, folkloriste conegut com Francesc d'Albranca, fa esment dels set goigs que tingué Maria durant la seva vida a la terra i que son: L'anunciació, el naixement de Jesús, l'adoració dels reis, la resurrecció, l'ascensió, la vinguda de l'Esperit Sant i l'assumpció al cel. La quarta estrofa que és la que fa memòria de la resurrecció de Jesús, diu així:

«Lo tercer jorn
que Jesús ressuscità
per propi valor
de la mort triomfà.
Als llimbs baixà
per lliarns de Llucifer
amb lo seu poder
que demostra ser Ell sol.
Deixem lo dol...» (11).

No sembla que a Menorca el cant del «Deixem lo dol» fos en el seu origen un cant d'albada, com a Sóller, sinó que es devia cantar pels carrers després de la missa major i al capvespre i dies següents per les possessions, amb la finalitat de donar les bones festes a la gent i replegar els que els volguessin donar, especialment formatjades, que es menjaven en els aplecs que es deien de «Pa amb caritat» que es feien a fora vila el dimarts de Pasqua o bé el Diumenge de l'Àngel o el del Bon Pastor. A alguns d'aquests aplecs hi participava molta gent i en el seu origen tenien un caràcter d'ajuda als pobres que hi eren convidats. El ritual mallorquí, que també s'emprava a Menorca, presenta una benedicció especial pels aliments del «Pa amb caritat». Es cantava l'Evangeli de la multiplicació dels pans i dels peixos i es feien diverses al·lusions a la caritat i ajuda als pobres (12). El cant del «Deixem lo dol» es prolongava així durant la vuitada de Pasqua.

Després del cant dels set goigs s'hi afegia una despedida en que es comença dient:

«Els set gojos hem cantat,
¡Oh Regina celestial!
Déu mos do pau i alegria
i bones festes tingau».

Hi trobam també al·lusions al que esperaven se'ls hi donaria i es posa de manifest que el cant es solia fer a hora tardana, com es pot veure amb aquesta estrofa:

«La bona nit vull donar
a tothom en general;
no venim per ningun mal,
ni tampoc per agraviar:
venim tant sols per cantar
la Regina celestial» (13).

El Senyor Antoni de Llucalari diu que ja es cantava el «Deixem lo dol» el vespre del Dissabte Sant per les possessions, arribant al poble cap a l'hora de «l'Encuentro». Pens que això degué començar en temps més recents, ja que antigament, per bé que ja s'hagués tocat «gloria», es considerava que la plenitud del goig pasqual no es produïa fins el matí del Diumenge de Pasqua, que és l'hora de la resurrecció de Crist. Fins hi tot hi havia viles a Mallorca on el dissabte fosquet es feia per grups el via-crucis pels carrers (14). A Menorca trobam unes cobles de la Passió de Nostre Senyor Jesucrist en que els dolors de la Redempció apareixen ben lligats amb el triomf de la resurrecció, acabant totes les estrofes amb aquesta tornada:

«Qui ha mort per dar-nos vida
ja viu gloriosament».

És molt possible que aquestes cobles es cantassin també a la nit entre el Dissabte Sant i el Diumenge de Pasqua.

L'esmentat folklorista Sr. Antoni Orfila de Llucalari ens explica un detall interessant que ens fa veure la relació entre el «deixem lo dol» i el concepte del goig. Van lligats el goig pasqual, els set goigs de Maria i el goig de les families. Ens diu que abans d'arribar els cantadors a un lloc o casa de camp hi anava una persona respectable -un homo de cara i ulls- per demanar si voldrien rebre el cor del «Deixem lo dol» i ho feia amb aquestes paraules: ¿Qué hi ha goig? ¿Qué teniu goig? Si aquella gent tenia dol o alguna altra desgracia o algun mal de cap, com podia ésser l'haver tengut mala anyada, ho manifestava lliurement i llevors se li deia: «Idò, serà un altre any, si Déu vol» i no hi anaven a cantar (15).

Junt amb el «Deixem lo dol» des d'antic s'ha acostumat cantar unes «Cobles del Bon Jesús» de caire popular i que expressen molt de sentiment. Recorden diversos fets de la vida de Jesús, manifestant un amor tendre i espontani al nostre salvador. Moltes vegades aquestes cobles casi han vingut a substituir el text antic del «Deixem lo dol» i els set goigs de Maria. Una de les estrofes de les cobles diu així:

«Bon Jesús quan vareu néixer
portareu corona d'or
i ara la portau d'espines
que em travessen el meu cor» (16).

Que el «Deixem lo dol» estava ben arrelat dins Menorca durant el segle XVIII ho demostra el fet de que es canti a Sant Agustí de La Florida, on el portaren els nombrosos emigrants menorquins que el 1769 s'establiren en aquelles llunyanes terres d'Amèrica. A Menorca s'ha anat cantant especialment a la part del Llevant.

La música tradicional del «Deixem lo dol» era senzilla però molt agradable. Poc a poc se n'ha anat fent noves composicions que enriqueixen el patrimoni musical menorquí (17).

Ara tota Menorca canta amb tot el cor el «Deixem lo dol», com ho posa ben de manifest l'acte que celebrem i l'hermós disc que ara es presenta. Que tot això sigui «per molts d'anys» i que Menorca no perdi mai les seves arrels i tots els valors espirituals que l'han fet cantar joiosament pel triomf de Jesús Ressuscitat i li ha donat l'impuls per devotament donar la Santa Pasqua a Maria.

«La Rosa florida,
l'aurora divina
que portà en el món
la llum que il.lumina».

Maó, 25 de Març, festa de l'Anunciació, de l'any del Senyor de 1995

Notes:

- (1) És el títol d'un llibre del poeta. Cf. P. Claudel, *La Anunciación a Maria*, Santiago de Chile 1943, introducció, p. 15.
- (2) Sal. 84.13.
- (3) Homilia de la Resurrecció 2, P.G. 46,633.
- (4) Himnes sobre la virginitat, «Testi mariani del primo millenio» IV, 113.
- (5) Els goigs del Roser s'han publicat en milers d'edicions. V. F. Salord, *Goigs Menorquins*, Ciutadella 1990, pp. 13-15.
- (6) G. Llompart, *Religiosidad Popular*, Palma 1982, p. 233.
- (7) *Ibid.* pp. 225-230.
- (8) *Ibid.* p. 230, nota 5^a.
- (9) F. Hernández Sanz, *Historia de Menorca*, Maó 1908, p. 285.
- (10) A. Mª Alcover, *Corema, Setmana Santa i Pasco*, Palma 1956, p. 150.
- (11) F. Camps i Mercadal, *Foklore Menorquí*, Maó 1918, 56.
- (12) «Manuale Sacramentorum» 1601, pp. 369-373.
- (13) F. Camps i Mercadal, o.c., p. 58.
- (14) A. Mª Alcover, o.c., p. 148.
- (15) A. Orfila (Fila-Or), *Coses de la terra*, «Pagina Menorquina de El Bien Público» 20-Abril-1935.
- (16) A. Orfila, *Deixem lo dol*, «Página Menorquina de El Bien Público» 16-Abril-1927.
- (17) D. Mercadal Bagur, *El Folklore musical de Menorca*, Palma 1979, pp. 71-74.

